КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ШИНАРДИ,
4
ноябрь 1969 шу.
№ 132 (4769)
Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛА 1923 ШЕРА ДЕНЗ

Пхе шера план — ханал хьалха!

ХIАРАНЕ А МАССАНЕ А ДЕКХАР

Боккха лоархIам болаш да социалистически законность чIогIъяра, берригча гражданаша, предприятей, учреждений коллективаша вай советски законо оттаяь правопорядок ларбан кхоачашьяра гIуллакх.

Зуламхошта, спекулянташта, тунеядцашта социальни база яц вай мехка. Дукха карагIдьнинад республика коллективашта, юкъхьанцарча партийни организацешта «Зуламашна дуьхьалара къовсам чIогIбе» аьлла 1966 шера КПСС ЦК, СССР Министрий Советан бен сацам кхоачашбеча. ХIара шера кIезиглуш йоагIа вайцига правопорядок талхаяь моттигаш. ВIалла йоццаш дIаяьнай уж партийни профсоюзни организацей денал чIогIа долча предприятешка, боахамашка, учреждешка.

Масала, царах я Малгобекнефть НПУ Ленина орден лелаечу № 1 йола промысел. Барт тайна, чIогIа коллектив я укхазара яр. Укх тIеккъарча массехк шера общественни порядок толхаяь, пачхьалкхан рузкъа кулгаш тIакховдадь моттиг нийсъеншаяц цига. Къахьегама дисциплина лакха лоаттаяр, керда болх венача сага дIайм йоакхо яр, эшча хана коллектива низ оарцагIбаккхар — лелна беча кхетама балда кертердарех лоархI промысла партийни организаце.

Общественни порядок ларбеча а кагирхошта коммунистически кхетам луча а дукха карагIдьнинад Грознерча локомотивни депо партийни я профсоюзни а организацешта. Покхха а денал долаш а я укхазара партийни организаци. Партийни влияни йоацаш кхьаь цаI кагирхо ца вигар, къахьарча боллой традици кагирхошта юкъе йоаржаяр, цар хьашташ дика довза а довзаш кховчашде хьажар — уж лелаш да парткомо лелна беча кхетама балда терахм тIабохийтараш. Машиннакъхахой культура Дворсе чура аьлла зуламхо теву къоначча дружинникий кулгаш. Кхо бIаь совгIа машиннакъхахо юкъе волча депо дружинникий штабо шоай микрорайонерча общественни порядка доал ший бе ляьцад. Милице болхлошца чIогIа бувзам а лоаттабеш хан-ханахьа рейдаш ю кагирхоша, культура Дворсе, улицашка, вокзале. Дукха моттигаш хиннай уж ханнахьа сарчегIбоалдарех зулам ца хулаш дисa. Хов зуламхошта укхаза дах ло хIама къайладаргдоацалга, бехкгохамаш шоаш кIалхарбаргбоацалга. Цудухьа укхаза ца бахка хьож уж.

Правонарушенеш дуккхагIа я зуламхоща къовсам лоаттабеча общественность юкъе ца эзача моттигашка. Общественни порядок лорнира, зуламхоща къовсам лоаттабара болх формально лелабу Наьсарен, Заводской, Шаьла районе предприятей, боахамий, учреждений партийни организацешта.

Наьсарера районни дружинникий штаб кхьхата тIа белгалъяьл совгIа фактически болх беш яц. Общественни порядок талхаершта наргIата я укхаза, кию хьажа венанчун саноIим боабу хорта бохабу малараш я мелаш дер дейно лелача кагирхоша. Кертерча лаькъе уж ба лаьйнаьв ноаной доалахь баьнна кхуьаш боагIараш. Машиннакъа вокзале, улицашка общественни порядок телхаеш, кхайка бийсай къоал деш кхыдоза зулам деш милице болхлоех мара кхера безац уж. Хов шоашка хIама ала кхы сат воаналла.

Общественни порядок лоарда болх бергга милице органашта дIатIабиллаб Шаьла района партийни организаце. Цудухьа дукха нийслу укхаза общественни порядок телхаяь, зуламаш дай моттигаш. Цу йоккхача, дукха нах бахача юрта цагтахья мара гургаш пхьарсах цIе энг доалла вIамига саг. Общественность оарцагI ца яларах наьха сатем боабеш йола моттигаш нийслу юрта.

Общественни порядок бахьан лоаттабеча къовсаме чIогIа Iатикъ суда органаш зуламхо бехктохаме оав елла, аулам дьар болх беш хиннача коллективаша пум га доачкхаш хилар а. Укх шера наьха машин йига тIоатарах судебни органашо бехктохаме эзар «Грозторгаза» треста № 1 йолча цех слесарь М. Бахматкови. «Грознпромстрой» треста № 2 йолча СМУ болхло Е. Королеви. Уж суд ца ел кхетабе шоашка хьабалар дехаш шоаза ходатайсташ яьтар цу предприятей коллективаша.

Зуламе гIулакхаш лелабарах массехказа набахте чувалла хиннав уж цигь.

Зуламхой, тунеядцаш, маларашмеларш — уж вай общества моралица тарлургбоаца нах ба. Кагашта кIала лаьтта доагаргдола хьал оттаде леза царна. Тайп-тайпара я правопорядок телхаерашца къовсам лоаттабара формаш. Общества кхылола зулам даьча сага бехк бе безе новкъостий суде, профсоюзни собранешка вуаца леза, премиальнех иштта кхьйолча материальни поощренех ваха леза, доагIа гаIазар де леза.

Правопорядок телхаерашца лоаттабеча къовсаме боккхача лоархIаме я болх дика вIаштIехьбаьккха хаакъа дружинникий штабаш. Республика предприятей, боахамий, учреждений юкъхьанцарча партийни, комсомольски, профсоюзни организацеша деррига де деза уж вIашагIтохара а цар болх деттIа вIаштIеттабаккхаре а. Производства хьалхе лелаю, дикал дола кагийнах хила беза зуламхоща къовсамы лоаттабераш.

Цхьайолча хана гонахь дукха нах боллаше ший безам бар а дав зуламхо бехктохамах кIалхарвоалаш моттигаш нийслу. Цхьаккха коммуниста, комсомольца, парта воадачун бокъо яц из сенна зулам деш моттиг бIаргаейча тIехвала.

Зуламхошца лоаттабеча къовсаме боккхача лоархIаме ба коллектива низ, денал, цун влияни. Цудухьа къахьегама дисциплина, общественни порядок телхаерашца машар хила йиш яц. Дезь зулам локкхд дза аьнна бехк ца беш вита йиш яц зуламхо.

ЗIамигачу тIера дIалоаллу доккхагIаг а.

КПСС горкомаш, райкомаш декхарийла я зуламхоща лоаттабу къовсам, лоархIама политически гIулакх лархIа.

Зуламхоща цIенхаштта къовсам лоаттабар — хIаране а массане а декхар.

Грозненски № 1 йола профессионально-технически училище чакх а яьккха химкомбинате Гапина Галинас болх бу ер шийттлагIа шу да. Цахаддаш ший балха товзал лакх а еш хьинаре кхьхьйгаш но шу нерона. ХIанз йоккхагIйола апаратчи а яц. Яха тайпара товзал Iомаьй Галинас. Творчески къахьега Iема кхасаг я яц, оал нох № 14 йолча цеха технологаша. Дукхьа укх шера цо кийчъьай кхоь рационализаторски предложени. Царех производствана юкъейаьхача йиъ предложене производства шера бу шйда 3 эзар сом да.

СУРТА ТIА: йоккхагIйола апаратчица Г. Гапина.

С. Хугаева сурт.

Дуга дIахо а дохкаш да

Массехк де хьалха пачхьалкхенга дуга доххара план кхоачашъяь боьннб тха совхоза кхаш лелдераш. План 222 тонн тIехдоачача е цу. Даьхенна 3222 тонн дуга дIадоннад. Укх тIехьарча шоралина ца хиначча безаба гектара хьоумьан — юкъара лоархIача 35 центнер.

Дуга чуъаран, хIаьта плана совгIа из Даьхенга доххаршбарх хам дIадар а дош да.

Ю. АВУЗАРОВ,
Гудермеса района «Степной» совхоза партбюро секретарь.

ХЬАЙБАША IA ДОАККХАРГДОЛЧА

Укх тIехьарча денокка дика сиххаьд тха механизаторашна хьайбаша Iа доаккхаргдолча фермашта юхе доакъар тIеваьнлга. Уж балхаш деш лафетам тIехьа йола ших тракторш, хIаьта солозаш тIехьа йола ших гусеничный тракторш а. ХIанале доакъар тIаIаш даьннад М. Макаева, Х. Батыров, С. Базганова, Л. Батаева, Х. Юсупова лелийча керча Iа доаккхаргдолча фермашка. Ши бIаь совгIа тонн лоерма йол тIазан йолай — тоарьм фермана.

Б. КАПЛАНОВ.
Наурски района «Терский» совхоза шалгIача отделена зоотехник.

ЦАРЕХ ТЕШАМ БА

Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза кхаш лелераш хьажкIаш чуйига баьннаб. 1001 гектараз хIаране тIера 36 центнер хьунбкьах баьккхаб. Шекар доаккхача заводе хIаназе 12874 тонн шекара свекла дIаенай, планах йоагIар 12.500 тонн йолча. Свекла пачхьалкхенга кхы а йохкаш я. Дика доарлхабу совхоза боллой гуртаьа дув длат дIадерах а. План 143 гектар тIехдхоачашъяьй.

М. РАШИДОВ.

ЦIЕ БАЙРАКХАШ—КОТБАЬННАРАШТА

СССР мехкдаьтта доакхача промышленноста Министерства коллеге а мехкдаьттан химически промышленноста боллой профсоюза ЦК-ас а 31 октябре итогаш яй укх шера кхоалагIча квартале лелаьча Ерригсоюзни социалистически яхьа. ЦIе предприятешта коллективашта СССР Министрий Советан ВЦСПС-ен карара кара теза цIе байракхаш еннай. Уж я «Куйбышевнефть», «Тюменьнефтегаз», «Черниговнефть», «Морнефть», (Азербайджански ССР) объединенеш, «Тюменьнефтегазразведка», «Татнефтегеофизика», «Тюменьнефтепромстрой» трестам, «Альметьевнефть», «Арланнефть» управленеш.

Москва. (ТАСС-корр).

Мехкдаьттахой боккха толам

Селхан боккха кхаъ кхаьчар «Малгобекнефть» НПУ мехкдаьттахошка. Укх шера III квартала Ерригсоюзни яхьа итогаш йича хьалхара моттиг яккхарах СССР мехкдаьтта доаккхача министерства Коллеген мехкдаьттех гази доаккхача боллой профсоюза ЦК карара кара тела ЦIе байракх хьожаьй царна.

Ленински юбилейни вахти боккха толам баьккхараш лоаша боакхаш телеграмма ехай царга Москвера.

С. ВЕРДОВ.

ДУКХАГIА ЯХА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ

Дулх, шура, тха, фуаш дукхагIа дахаран уж продукташ пачхьалкхенга дукхагIа йохкара план кхоачашъяраш тIаттIертта ваь а хьегаш 1969 юртбоахама шу чакхдоалхаш боахк республика хьайбаш лелдераш.

Цхьайолча районаша хIанзале а ханал хьалха кхоачашъяьй пачхьалкхенга цхьайола хьайбай продукташ йохкара шера план. Советски районо дулх дохкара план 100,4 процент кхоачашъяьй, Нижай-Юрта районо — 130 процент, Шелковской районо шура йохкара план 104 процент кхоачашъяьй, фуаш дохкара план кхоачашъяьй 7 районо — Наурски, МалгIабика, Нижай-Юрта, кхьчор. Ерригаш а хIана яц аьнна йолча районаша кхоачашъяьй пачхьалкхенга тха дохкара план.

Пачхьалкхенга дулх дохкара план кхоачашъяь йоалаш хатт Ачхой-Мартана, Урус-Мартана, Сунженски районаш.

Шура йохкара план кхоачашъера гIулакх кхьча районашкарчуя дикагIа хатт Наурски, Гудермески, Надтеречни районашка.

Цхьабакъда, даьхача толамех кхоачай а бать сатийна Iе хIана а хьалха да. Дулх дохкара соахкарчул 1 процент тIехьайнсай республика, шура йохкара план соахкарчул 18 процент кIезигагIа кхоачашъяьй (дIалахача шерал 12850 центнер кIезигагIа ехай шура).

Пачхьалкхенга дулх дохкара гIулакха локкха декхар тIадисах план 54 процент мара кхоачаш ца яьча Надтеречни, 67 процент мара кхоачаш ца яьча МалгIабика, цхьайолча кхьча районашта. 16 октябре кхаччалца шура йоткара план 60 процентал кIезига дукхагIа мара кхоачашъяьяц Грозненски, Урус-Мартана, Ачхой-Мартана, Наьсарен районашта.

Пачхьалкхенга 1400 центнер совгIо шура йохка езаш я уж йиъ район. Вешта аьлча уж йиъ район (къаьстта а шийна доагIача декъе 14 эзар центнерах 10 эзар центнер кхоачаш йола Грозненски район) я республика тIехьатетар.

Дакхе белгалъяьча цу районаша соахка укх хана ехкачул 5000 центнер хIана ца аьнна кIезигагIа ехай пачхьалкхенга шура, вешта аьлча из хул республика бIарчча хьийнача соахкарчул кIезигагIа ехкачох ах гаргга.

Шура йохкара план кхоачаш ца яра маIан за доакъараш но хилар бахьан долаш деттача доахам продуктивность лохъалар а, шурий хьоанал кIезигьялар а, доакъарий рацион дикагIа дилла ча соахкарчул дукхаш вогIа хилар а.

Къаьст - къаьстача районашта кхоачашъяьяц иштта пачхьалкхенга фуаш дохкара план а.

ХIанз декхар сенах латт аьлча, из латт, боахамий специалисташа, кулгалхоша, хьайбаш лелдеча берригача болхлоша сихха а массе оагIорахьара а доахам кхоабилга, деттача довханен кха тIарча оалхазарийн доакъара рацион тоаяра де доагIар дарах а боахама чухьа дула расходаш цу ларда тIа хьайбай ерига продукташ пачхьалкхенга йохкара план кхоачашъелга вIаштIехьдаргдолаш кIезигьярах а.

1969 шера 16 октябре кхаччалца республика районаша пачхьалкхенга хьайбай продукташ йохкара шера план мел кхоачашъяьй хьахьокхаш йола
СВОДКА
(Процентаща)

	дулх	шура	фуаш	тха
Ачхой-Мартана	90	64	95	99
Ведана	88	—	106	86
Грозненски	88	81	71	105
Гудермеса	89	82	100,8	86
МалгIабика	67	80	115	100
Надтеречни	54	82	92	85
Наьсарен	71	63	84	106
Наурски	72	93	112	101
Нижай-Юрта	130	—	101	100
Советски	100,4	—	102	67
Сунженски	92	75	96	107
Урус-Мартана	98	62	66	100
Шаьла	84	74	83	129
Шелковской	82	104	99,9	103
Республике гIоаш	83	72	82	102

КЪОНАБАРАШ—КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

Грозненски локомотивни депо комсомольски организацешта юкъе дикагIа лоархIачарех я ремонтни цеха комсомольски организаци. ДIалахача кIиранлийналхьа къоначча машиннакъхахоша воскресникаш болх а беш профилактически ремонт а дь ерабалийтар тепловозаш. Шоаш лаьккха ахча деповски Ильича цIерагIча фонда юкъе дахийтар цар. Цига хьинаре къахьийтар токаря А. Улыбаева, слесаря Ю. Лазаренкос, В. Газданова, кхычар.

Г. АНОХОВ.

МЕХАНИЗАТОРИЙ ХЬИНАРАХ

Къахьегам нийса вIаштIехьбаьккхарах, механизаторашна хьинаре къахьегарах Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза вIаштIехьдаьннад хIанзе пхи бIаь гектара тIара хлата йийна хьажкIаш чуйига яд. ХьажкIаш лелаераш карагIдьннад хIара гектара тIара 50 центнерага кхаччалца хьунхьам баккха. Геттара дика болх баьб кхоалагIчен йоьхIагIчен бригадаш кхаш лелдераш. Шоаш кхаь хьажкIаш чуйига а баьна, 265 гектарах 160 гектара тIара хьажкIаш чуйнача шоалагIча бригада къахьегамхошта новкъостал деш ба уж.

ХьажкIаш лелдераша деш деш массехк дийнахь дика кхаьба хьунхьам чуйига баккха.

В. РОМАНОВ.
«Знамя коммунизма» яхача многотиражни газета секретарь.

ЛАЬТТАН ЧЕНАШ ТЕХКАРАШ

Дика къахьегама толам баьккхаб Ленински къахьегама вахте деттача «Октябрьнефть» НПУ бурув деттача контора коллективо. Бурув тохара октябре бетта план шазза тIехкхоачашъяьй. Чохаленарча бурув тохача хьалашкачу ер шу денйолча денз 15 эзар совгIа метр бурув тохад. Иштта дика къахьегаца белгалъяьннай бурув детта мастер Ерошенко нерте латта бригада. ХIанз 1970 шера чатех бурув тохаш я из.

М. ЛЕВИН.

Орелера ленински фонд

Н. К. Крупская цIерагIча Орловски областной библиотеке Ленински фонд яьй. Цига я дийна волча хана кепайъйтта хинна Владимир Ильич Ленина произведенеш а дуккъашна Орела кепатеза ерадьнна балхаш а. Царна юкъе да школьни йоацача образованиях лаьца гулъелча 1-ча Ерригроссийски съезда В. И. Ленина дийцадьча — «ПаргIатони нийслони лозунгашца халкъ Iехадареш». В. И. Ленина къамель цуна къаь денетьлазан къаьстта брошюра а дь ерадаьхад Орела. Из издани — хIанз кагинья мара нийслу доаца библиографически хIама.

Хьалхе гургдолаш да 1922 шера кепадеттаIо ерадуьнна хина «Орловски Губкома вестник» яха хIара бетта политически журнал. Цу журнала кхоалагIча номер тIа кепатеза ерадьнкха хиннай «Керда хенаш, кердача тайпара къахьара гIалаташ» яха йоазаш йола В. И. Ленина статья. Орловски губерни хьоазаш йола В. И. Ленина статьяш телеграммаш хIанз кепатеза ерадаьккха нийслуш йоаца «Ленин Орловски крайн» яхача библиографена юкъеяьй.

Библиотека гулдаьд Орловски краерча В. И. Ленина соратникий — унехцIено ларарда эттара къахьарча наркома Семашко Николаев Большевиккий фракцегара Пачхьалкхен IV-ча дума депутат хинача, хIаьта тIехьагIа РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель хинача Бадаев Алексеен книжкаш. Цигача а Финланде волаш Ильичаца болх баьча тешаменча ленинца, чIогIана большевика-орловца Дубровински Иосифа вахарах гIулакхеха йоле художественно-мемуарни произведенеш.

Анатолий ЯНОВСКИЙ,
АПН корреспондент.

Оренбургскичарга кхоачаргдолаш петарг цхаралаш дац болх цIена барга, хогамий башхалонашка, хоза хьадарга, кIаьдалга, чIогIалга, дIайха хиларга диллача. Къаьстта хоза хиларца белгалдовл дега, «паутинка» оалаш дола цхаралаш. Боккха болшаекъа я — 210х210 сантиметр, «паутинка» варгIатта гIама фуа «Пора чу боллалургболаш е цIелгах йоаллаеча чIутах чакхбоаккхалургболаш ба.

Оренбургски визальщицаша дай петара цхаралаш — халкъа художественни творчества маьхерен шоай тайпарен образецаш. Укх тIехьхьарча шерашка уж цкъа санна дуккхаза а хьокха оттадаь хиннад дунен халкъашта юкъерча выставкашкей ярмаркашкей, цу лавкъе Монреалерча Дерригдунен выставке а. Петара цхаралаш деча Оренбургски комбинате хIанз Японерча «ЭКСПО-70» яхача выставкана дIаяхьийта кийчъеш я цхаралий коллекци.

Сурта тIа: «ЭКСПО-70» выставке дIадахьийтале цхаралашка хьожаш ба вязальщицаш Логинова Галинех (аьрдехьа) Шулыгина Анней.

Н. Кузнецова сурт.
ТАСС фотохроника.

АЛСАМДАККХА ЛАЬТТАЙ БЕРКАТ

Ростов-на Дону гулъеннача В. И. Ленина цIерагIча юртбоахама Iилмай Ерригсоюзни академе выездной сессе болх 31 октябре чакхбаьлар. Цига дакъа лоацаш хиннараша йийцар эрозех лаьтташ лорадара, лаьттай беркат сов даккхара проблемаш, белгалдаьккхар сессе дукха оттадь делаш чIогIа лоархIамен актуальни хилар.

Селлара дукха ахча хIанзалца цIаккха а дахийтадац пачхьалкхено юрта боахамга. Iалашмате дукха капиталовложенеш хьожаьй сон тIаьда лаьтташ довъазарга, минеральни удобренеш хьаярга, дехача лаьтташта хий тIалитарга.

ТIа-тIа боккхагIча маьха хулаш йоагIа лаьттан хIара гектар. Цудухьа да, белгалдоахар Iилмахоша, из рузкъа ший метте лоаттадара декхар тахан Iалаьмате боккхача лоархIаме хилар.

Iилмахоша белгалдоахар юртбоахама производствана леш долча агрономически кулгала боарам хаахбанза барг ца хилар. Лаьтташ шоай метте хилийтарах тоадарах хьалхарча боккхача бехктахама берриги низ лолуш хила, беркат тешшаме совдаккхаш йолча, эрозена дуьхьларча мероприятей система кхетаица кхоачашъе механизаторащ, беррига кхаш лелдераш Iомабе деккарийла ца хIара агроном. Сессе лаьрххIа хьажа а хьежа, къоабалйяр эрозех лаьтташ лорадеш деча тохкамий. Дукхача Iилман учреждешна дакъа лоацаш ВАСХНИЛ-а президиумо оттаяь перспективни план. Цу плана тIа оттадаьд лаьтташ лорадеш ду тохкамаш дIахо дегIаккхулаьга. Нар керттера лостамаш эрозе процессаш дегIаахара закономерностащ бокъонна малагIаш я хар, лаьттанна обработка яра аьттун болашаIа йола приемаш, эродированни лаьтташта тесача удобренеш сорташ хьахоржари пар система оттаяри. Иштта бокъонна вIаштIехьъяккха еза агролесомелиоративни мероприятей комплекс а. Шенхаштта тоаянза яргаяо (керда тохкамаш дара хара тIа) лаьттай проектировани.

Тохкамий из шера программа толлае кхоачашьяра, белгалдаьккхар сессе, царна тIехь хIара Iилми-тохкама институте, опытни станце, дикаца нуяе комплексни болх белга Iалашде дезь. Иштта лоархIаме да производствана хьалашка чийчадьча деррига гIуллакхашка хьажар. Цу гIулакха хIара области, крае опорне-тьоккхама пункташ хила беза. Деш доза къаьмькъа ирра аьлча, лаьттан лорадеча боахамий ший тайпара географически сеть вIашагIйоллара хьакъехьа на.

ВАСХНИЛ-а сессе дакъа лоацаш хиннараша ярра йийпа а йийнар, къоабал а йир Къилбаседа Кавказа, Къулбехьен Поволжья, РСФСР Черноземни Центра, Украина къулбехьарча ареший районашка эрозех лаьттан лорадара оттаяь зональни рекомендацеш.

Б. БАЖАНОВ,
Н. ФИЛИППОВСКИЙ.
(ТАСС-а спец. корр).

Москва.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ПАРТКОМА ПЛАНАШИ ПЕРСПЕКТИВАШИ

Шаьлта района «Джалка» совхозе юххьанцара партийни организаци мишта вIашагIъеллай. Цуна муьгIарашта юкъе 116 коммунист ву. Партийни комитет 5 юххьанцарча партийни организацех латтш: йиъ совхоза отделенешкахь цаI централъни усадьбехь. Шоай аргIанна юххьанцара партийни организацеш а йийкъай бригадашка, фермашка балха боахка коммунистан чулоацаш йола массарa 10 партийни группа а ю.

Укх тIеххьарча хана паркома практикана тIа-тIа дукхагIа юкъедоагIаш латт партийни балха перспективни планировани елга, решта аьлча коммунистий хьелмаш теркал а деш шера план уттаелга.

Опыто хьахьокх, йаьххача ханна оттаь къоастамбоаш йола план партийни комитета ца диларо шийбол хьалхаенна латта декхараш кхоачашдара тIаберзабаь лелабе торе цун ца хуьйтташ хилар.

Кхо шу хьалхагIа, парткомо шийбалха план хIара кварталe мара ца уттаеш хиннача хана, цкъаза теркама юкъера йоалар цхьайола лоархIамера проблемаш, хIаьта цхьаьраш кест-кеста цкъа уттайора вIалла гIулакх а доацаш.

Партийни болх пайдангаIа хиляйта гIертаро шера план уттаяра метод кавасцалаза ца йоалача кхоачайир парткомо.

Цу йовкъа гIолла паркомо эгара хьалха баькха гIа хилар ухх дешаьта перспективни планаш уттаелга: кхаш леладара балха тIара къоастадалаза лесачa цхьаделча деиах. 11 шера зенаш хулаш хьаена совхоз рентабельни хилийтар дукъа цунна специализаци яра хьахкехьа. Парткомо кийча а ю чакхйоахаш а уж дешаш къесталара тIаерзаьча мероприятей бIарчча система.

Бакъдар аьлча, вахар цхьаьметте латташ: партийни организацешта хьалхашка керла декхараш уттаду цо, керда уйлаш, толдараш, тIатохараш юкъевохьаьлга дIадех. Республикен районех хула событеш, лакхе латтача организацей соцамаш сиха а гIулакхаца а теркалле дехаш а партийни организаци. Цудухьа, план оттаеча хана совхоза парткомо дикка ха юхепт шийна хьалхагIe а теркалье торе ца хулаш йоса мероприятеш чакхъяхара.

«Джалка» совхоза парткомо шийэгара хьалхарча аргIанара декхар лоархI денаш деш йолча совхозах рентабельни боахам белгах, хIаьта цу гIулакха парткома цхьадола хIамаш карагI а дахлад. Кхаш леладара гIулакха лекъа толамаш дахкад совхоза къахьегамхоша 1969 шера. Из хьахьокх укх масалаша: нагахьа санна кхаш леладара даькъе 1968 шера 256 эзар сома зе хиннадале, укх шера, совхоза специалисташеи кулгалхошеи хьалхарIе а дахьа лоархIамех, цу дакъе 320—350 эзар сома пайда хила мегаш ба: нагахьа санна 1968 шера хIара гектара тIара фудльалхача хьажкIий 13 центнер йоалкхаш хиннадале, 1969 шера хIара гектара тIара 40 центнер йоакх пар. № 1 йолча отделене Саидов Бауди механизировани звеной къаьст-къаьстача участкашкара, 200 гектар долча кхай хIара гектара тIара 70 центнерал лехаьча йоацаш фуальалкха хьажкIаш йоах.

1968 шера Iай аьттуе боацаш хинна хьалаш вочa оагIорахьара Iааьткъар хьайбай боахамa, къаьстта а доакъараш кийчдара. Нагахьа санна 1968 шера юкъаург а аьаш а леаллахарча районашкара дохкъар кхахьа дийна хиннадале, 1969 шера шийна кхоачам хиллол концентрировани доакъараш Iалашдаь совхозо.

Масала, Ханаев управляющи волча № 2 йолча отделене 1969 шера кийчаьд гоонгача совхозе 1968 шера кийчдаь хинараш мисел доакъараш.

ХIана хийнa тинагIца сортах йола хьажкIаш дIателаш йоалл совхо, цу тайпара влаьхаь сенгIа дIалуш дала йиъ 960—980 тонн хургла.

Совхозе парткомо чIоагIа уйла тIайохийт тIайна решенеш кхеччаш мишта е хьожаш тIахьожаш лоаттабера. ТIайна решенеш кхоачаш мишта е хьожаш лоаттабу тIахьожаш анка вIаштIехьбаккхаро шоашта уIадлилача гIулакхe хьалхара партийни организацейи цар болхлойн беххтокхам законара ноакъостал зу. ТIайна решенеш кхоачаш мишта е тьожаш тIахьожам лоаттабелга а общественни тIахьожамa гаргга формаш хIара зенна вIаштIехьйоачилга а парткома секретара заместитела тIадиллад.

Совхоза коммунисташа шоай эгара хьалхарча аргIанара декхараш лоархI пхе шера план кхоачашъяра. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара кийчо яра совхоза къахьегамхой сарпагIбоахилах. Исторически денна накъабаха кийчлуш болча совхоза къахьегамхоша доккха декхараш тIайийад, юртбоахама продукце дерригa тайпаш пачхалкхенга доххара оттаь пятилетка заданеш 1970 шера 7-гIа ноябрь хьатIахтоачаш кхоачашъе лаьрхIад. Цо торе лу совхоза экономикен культурен дегIаккхулача керда толамаш даха.

Социалистически яхь хIахо йоалажара, боахам интенсивно дегIаахара наькъа тIа баккхара ма мегта новкъостал зе гIерт совхоза партком.

У. ДОЛТАЕВ,

КПСС ШаьлтIа райкомо инструктор.

ЦУН СИЙ ДУ МАССАНЕ А

Ше шу хьадкха «Старогрознефть» НПУ цхьоалагIча промысле балха ера Нето Людмила. Iай дар из. Бироаьех чакх а баьле тIеххa тIа кхоачар хьекаь шийла мух. Культбуле йIоахтаце хьачуерa Люда.

— Хала хургда хьона, йоI, — аьлар из бIаргаьхача промысла ветерана оператора Н. Монахова, Лидай дьаца эгара хьалхара мехкдаьтта скважинаш караерзаьрех ва Монахов Николай.

— Шек ма хила хьо, Iайха карайна гIулакх дешаш хуже аьттув бургба хьа, — цо хьалхагIа аьнар тоадир нов, Монахова. ТIехьагIа уж дешаш кест-кеста дагалохар Людайна. Хала яр аьнда бIу ма кхожабеш къахьегар цо. Цкъа оператор йамогаяр а цкъа скважинага хьажа ваьлийта саг воацаш вцар мастер. Цу хана балха отчет оттаеш вIар Люда. ТIехьагIа кхоачашдеча моаргдола шай гIулакх юкъагIа а дита мастера дIатIаахо из.

— Со тIоргьа скважина бустам бахка.

— ЛоархIаерьяц хьо, километр гаьна йолча чхьаьняе скважинага а хьежа ма ели хьа.

— Нах ма лайт са, хIаьна лоархIаерьяц, — аьлар Людас шIеххашта. ГIоранаш шийла яр ера. Лаьтта делла удда чIоагIалла ца кхийна лов мало гIеттадора. Шеньъь цхьал скважина бустам а баьккхе шоллагIча скважинага йода Люда. Цига скважина задвижкашка хьаже, шелий бустам боаких. Баьхьелча центральни участке юхьера нов, Нето.

— Мештад гIулакхаш, — хьаттар дежурни оператора.

— Хила дезача тайпара да, — лоацца жоп лу кьнача йоI.

— Дика да хIаьта, мастер хьо саготдеш вар.

Ишта халонех кхерачна тIеххьашка ца йоалаш яьо а дешаш шийх тешам боанйт Людас.

ХIанз «Старогрознефть» НПУ цхьоалагIча промысле хинагIйола бахкло лоархIаш я Нето Люда. Дика производственни хиларех тара дика общественница а я нов Нето. Нахала та лоц, эшшача моллагIчунна гIо де кийча я из. Цудухьа промысла болхлоша городской Совета депутатала хержай из. Цул совгIа промысла комсомольски комитета секретарь а я нов Нето. Болх бешехьа Грозненски мехкдьаьтта институте 5-ча курсе заочно деша вагIа Люда. Хьинар долчун мара ца рагIаргдоала гIулакхаш да Людас кхоачашдераш. **В. ИГНАТЕНКО.**

БОАХАМ ДЕГIАБАРА НАЬКЪАШ

1961-ча шера денз дикка дегIабенаб тха артела боахам. Нагахьа санна 1961-ча шера 25 эзар гектар лаьтта а долаш цо пачхалкхенга дохкаш хинна хлау 275 тонн, 86,7 тонн дулх, 241 центнер шура, бIаь тонн таьI хиннадале, хIадахача шера уж цифраш дукха лакхъеннай: хлаьти дулхи шоазза ахаззен гаргга, тха — 1,5-зза, шура — кхоазза совгIа, фуаш — дкъазза гаргга. ХIаьта баьпадзараш, гиру арган, хорбанаш пачхалкхенга хьалха йохка а йохкаш. Из бахьанe долаш цу шера боахамa хинна ахчан доход 737 эзар сом мара хиланзар, хIаьта хIадахача шера 1700 эзар сомaга бIакхаьчар из. Колхоз экономически чIоагIдалар хьахьокх къахькане а: йиъ мишта юкъа колхоза скьалуш йоана фонд кхоазза лакхъеннай.

ХIанзалца даьчох кхоачам баьIе лаьрчIа бан тха къахьегамхой 1975-гIа шу тIаккхоачаш пачхалкхенга 1500 центнер шура, йиъ бIаь тонн дулх, ши бIаь гаргга тонн тха. Иштта дукъа кхьийола продукташ йохка лергI цар. ХьалхагIа латта уж беххтокхаме декхараш кхоачашде торе хургIолга тъахьокх укх шера. Хоттача хьалаш аьттув боапаш хиннадале а, даьхача къахьегама толамаша.

Иштта, тъоалагIа октябрь тIакхоачаш пачхалкхенга шура йохкара шера план 113 процент, фуаш 133 процент, тха 101,7 процент, алата—100 процент, хIаьта дулх доххара план 97 процент кхоачашъяьй. Ала деза дулх доххара план а шей тIакхоачаш кхоачашъергIолга. Цул совгIа, дикка тIеххоачашъяьй Даьхенга комсаш, баьпадзараш, столови харбазаш йохкара шера планаш а.

Мишта вIаштIехьаьйнах колхозой доацача хана цу тайпара толамаш даха? Сега хаьттача керттера дар кадраш хилар, уж балха вIашIехьар, хьайбаш леладечеи кхаш леладечеи механизаци яр, боахама специализаци яр санна дола дешаш правлене лерттIа леладечеи ю яр.

Колхоза партийни организаце, правление, хьалха а дешаш дIанийсйир колхозе кадраш беххтокхамегIа йолча участкашка. Берда балха хьажабаьккхий опыт йолча яр, накъ сийдоа бар уж. Иштта комплексни шин бригадана кулгалле оттабир Я. Хунариков А. Фальков. хIаьта жа лелаечa фермана кулгалле оттавир И. Борзиев, шурий товарни ферме — Н. Ахмазов. доа тIара оалхазараш леладеча ферме — В. Нестеренко. Цу тайпара дикагIйола специалистош кортар тракторно-полеводчески бригадашта кулгалле. Цул совгIа хIара производствени участка кулгалхораш, хьайбаш лелалераш, механизаторш производствана тIера ца бевлийташ шоай квалификаци лакхъяра денц бахийтар. Цудухьа тха торо хилар хIанз болаш болча йоргагача механизаторшта цхьоалагIчей шоллагIчей классах йола дипломаш дала. ХIаьта хенш ма хиларa къахьегамхой соцал лакха хиларна кувзаденна ше дий техниках бизза пайда эцар, хьайбай продукти йоаххилгаъ алсамзаккхар. Масала, тха колхоза трактористош 1 — 2-ча классе болаш хиларах торе хилар лергига кхашкара балхаш доашача хана чакхадаза. хIара условии трактора даь хIаьла сахьм вархI бIаь гектарага дIакхоачаде.

Юртбоахама продукци дукхагIа яккхара чIоагIа гIо дир боахам техникаца Iалашбаро а.

Укх тIеххьарча шин-кхаь шера тхона еннай тайп-тайпарча маркех йола итт трактор, хIаьта тхоай средствашца боахама электрификаци яьй, дукха тIехьатесса инвентарь ийцаб. хьайбаш чудахкеду помещенеш цIенъяра, хьайбашта доакъар тела, нарна хий меладу, уж детта механизации оттаьй. Цул совгIа боахамa йелам я шин-кхаь сахьата шийтта тонн байла кийчбу установка. Юртбоахаме цу тайпара механизаци яраь тха торе я кхашка моттигерен минеральни удобренеш товса, оасарца къовсам лоаттабе, дене са доахка хIамаш дIадара ху балхаш механизашца де. Цу гIулакхо торе хулийт юртбоахама культурай хьувкъам лаккбе. Нагахьа санна 1961 шера алата культура хьувкъам 8,6 центнер мара хиннабеце, дIадахача шера гектара хьувкъам 22 центнерага вIанхаьчав. Изы а дикагIа толамаш даьлая каеттаяа хьалаш ворIа хинпадаллаже а укх шера пхьанцабелча кхаш леладераша. Иштта, А. Хасалиева ше гIулакх деча 163 гектара тIара 55 центнер тонараш тIехь хьажкIаш кхейир.

Боахама экономика айяра гертара лоархIаме да специализаци яр. Тха боахама жан шурийна лаьрхIа доахни леладу. Цунна цхьана боккха теркам тIабохийт оаха боахама специализаци яра а. Иштта цхьоалагIча комплексни бригаде леладу деттаьш бола доахан, коа тIара оалхазараш, хIаьта комсаш, баьпадзараш кхеду. ШоллагIча комплексни бригаде лелуд жа, алат шийна а бригаде цхьатарра кхеду. Цу гIулакхо йиш хулийт племенной болх нийса лелабе, тайп-тайпара доакъош дегIаккхулара гIулакх баьхьахьа хургдолча тайпара лелабе. Цхьабакъда боахама специализаци яр санна лоархIам бола гIулакх тIехьатетт колхоза правлене производственни доакъошта юрта боахамa продукци яккхара ца йоагIаш йола лакха планаш уттаяро. Масала, фуаш доххара оттаеча план кхоачашъеш хилча 15—20 эзар сом тIара оалхазараш леладе лезар. Уж кхабара 5—7 эзар центнер алат эш. ХIаьта из алат дулх, шура, фуа, законхара кхоабаш долча хьайбаьшта эш. Из бахьан долаш юрта боахама керттера продукташ яхара кхоаба хьайбаш дIахо дебале йиш йоацаш лесар тхо.

Керттера хьайбай продукташ йохкыга ассамлаккхара 550 — 600 етти 32—33 эзар уетагIен лелабергба оаха кастта. ХьайбаIш цу цифрага кхачалла дебадара тIадерзадаь лe бергача хьайбаш леладерий хьинар. Пачхалкхено даш долча новкъосталца Тхона аттагIа карераеш да тхо хIанз. Лаьттанира балхаш деш ба ПМК-4 болхлой. Оаха лерхIачох 500 гектар лаьтта деатадаь дарга укх шера, хIаьта тIадоагIача шера цу тIа дIаиаргъя доакъара культурани (люцерна, хьажкIаш, судански буц). Цу гIулакхо торе хулийтаргъя чIаналца Iалашдеш хиначул 25—35 эзар тонн совгIа доакъар Iалашде. ТIаккха боахама торе хургья перспективни планах лаьрхIача тайпара хьайбаш лебаде а, хIаьта пачхалкхенга 400 тоннаш кIезигагIа доацаш дулхи 200 центнерал кIезигагIа доацаш тхи дохка.

Боахама экономика дегIайоалара дикка новкъостал хилар, цIаьхха хьежача, лоацам йоацаш хетача гIулакхах. Тхоай колхозе оаха юкъелоаладаьа аккорднo-премиальни алапи телалга. Цу гIулакхо дIа а дех, хIаьта из иштта долаш а да, бригадашка, фермашка боахама чура расчет юкъейоаллар а ергача подразделеней болх цунга хьежна нийсса лелабар а.

С. ПОНАМАРЕВ.

Наурски района «Красное знамя» колхоза председатель.

ПОЛИТИНФОРМАТОР

«Нов. Ахвердов вайтар дех оаха»... Цу тайпара итташ заявкаш ух бригадашкара Грозненски района 1 Мая цIерагIча колхоза парткомага. Политинформаторага кхайк гараже, механически мастерске, сомий беш лелаеча бригаде. Сенздухьа дукхавезавелав вала трактории бригада бригадир Ахвердов? Массаза а санна вена нийслу из мехцеза болхлой болча. ПаргIата беседа — деха юкхера ховхача энаой, сьаьний беш, сапаргIата моттиг сихвала ца везаш къамаьл долга. Политинформатора бе хIама аллаш ергIолча беседана лоацца оттаьл цхани цхьайола цифраш тIаязъаь зIамига записной книжка мара. Ма чIоагIа уйла тIачхийта лаьрвгI цунга колхозхоша! Массаза а фуннагIа коралаь а керда, саькъердамe хIама коралегIаргда Игорь Карповича.

Эскаре гIулакх деш волча хана дена байзабар хьокача салтечоа, подразделене комсомольски вожака деша ваха а из а. Цул тIехьагIа дешар, эскаре гIулакх ше кхале. Дукха хе я иа, хIаьта а шоай пропагандистага хIана а тIехьа ладу цхьана эскаре хиннараша, даганоагI-хх тIаккха хIаьта мах бу-хх, дешаша къахьа деташка кхача хоаш хиларах.

Из хара чIоагIа къахьега хийзал. Атта, паргIата ю беседа политинформатора. Цхьабакъда, цхьаенна а бIаргагац беседа кийчъеш цун шел къахьега деза. Укхаза-м бIамига записной книжкиг мара ма хилла цунга. хIаьта н!агIа — тIера хьаялдьача хIинай сома тетрадаш. Цар тIа масадела хIамо да — лекцешкара хьаIомадаь, ваттахьа мара ца нийслуча книжкаш тIера дийна, къаьстта ший тайпача литература тIара кордаь. Бакъдар аьтта, массала а кийча дешаш Ленина темаш хул политинформатора.

Колхозхощара беседа Ахвердова сенначагIа лаьца йай а — дунеп халкъашта юкъерча Советлаке итогех е Гаргарча Малхбоалехерча хьалах—цо массаза а Ильича дешаш доаладу, парна чIоагIъо выводаш. Цу тайпара, Ленински книжкаш тIа хьожаргбола, баьчча илейни тIехьалеш тъаькъал хьацарголча кхоачабу цо колхозаой.

Дукхача бригадашка хайк Ахвердовга, цхьабакъда, цул ший а я бригада — тракторни. «Хьаметтел аьхьара тIаенача лектора а къерд лалувгIаш барий контингент, хIаьта политинформатора яхы а дикагIа йовла, ца еай шай аудитори — болх хьаьт, ишта бу, цуьнг хьаьит дараш фуд а культурни бедрам меллай ав. — Воал Игорь Карповича. Из бакъдув: тIаккха лалувгIаш барашара бувзанам айхагIа хул. тIаккха аттагIа яа юкъара дешаш хIарана хьадаеча декхарца дувзаш. Каст-каста цунна новкъостал лу колхоза председателя нов. Ваьчче: ваа, бакъахьа хургдар къахьегама дисциплинех лаьца къамаьл дора, хьанехх белгаловккхаре, хьанехх дех боаккхаре.

Ахвердов ше а хул нах дувц. Из вар художественни кулгалхо Голованов Анатолий дагавехар ахIама хара тIаккхувл, вийша, дуцеш халкъашта юкъерча дешашца хьашт хелаш сaг ва. Парткоме вера Ахвердов: Боккъал баьтка политинформатор хургва. Нига «соцам бир». ХIанз заместитель бараваь Ахвердовна ший опыта, ший знанешта из доза а вувлаш. Из дагавувл Головановна вийнна ца Iеш, политинформатора Рогановна а кхьчарца а.

Барт тайна болх беш я ЦхьоалагIча мая цIерагIча колхозера политинформаторий коллектив. Юкъара гIулакхаш дукха да опытни политинформаторий. Парга чIоагIа лалувгIаш, уж шоаш болча бахкарга сатувсаш хул нах массаза а.

Информацеш тIа-тIа дукхагIа ух. Нана газеташ деш, радиога ладугI, телевидени, кино кIоаргга ваьара юкъезеназ. ХIаьта а, политинформатора беседа еча хана дукха суллу нах, нагахьа санна из дика кийчъяьле. Дебаш латт парте хьаькъале деш наха юкъе доаржадерий, царна сердал теларий цар ден тешатерий, вахача а къахьегача а метте царна новкъостал дерий, коммунизм хьалъеча толамаш латара уж ларпагIбахарий муьгIараш.

В. ИГНАТЕНКО.

№ 56 йолча школа дьехархо.

Португальски колонизаторех мохк мукъабаккхар дукъа герз бе а делла майра тIом беш да Анголаь халкъ. Герзаца дика кийчъяьча, тIема гIулокхашта дика Iомаьнча МПЛА (Ангола Мукъабаккхара халкъа боламо) вIашагIделлача эскара отрядашта моастагIчоа дукъала денале операцеш ю.

СУРТА ТIА: МПЛА яхья отряд герзага хьожаш а из цIендеш а я.

ТАСС фотохроника.

ГОВЗА МЕХАНИЗАТОР

Механизатор Азиев Султан дика вовз Грозненски шурий совхоза цхьоалагIча отделене. Ше кьона воле а, Султана дика йовз юртбоахама техника. Из дика хов цунна болх беча новкъостшта. Масала, отделене еннаь керда грейдерни погрузчик. Дукххашешта йовзаш ийар из, лелае хьанга дIалурьа а хацар. Султана шийга хьайицар из. Йовзаш йоаца машина лелалургйий — хьогI уккханга. аьнна шек бар нах. Бакъда дукха ха яладехь кьоналча механизатора Iомайир погрузчик.

Кхай тIа кхо дилла болабелар отделене болхлой, хIара сахьат а дезa дар. Погрузчика беча балхах тайша дар кхо кхай тIа даххар. Бакъда Султан кхоавора кхо дафеташ тIен машинаш тIен тIадотта, норма 120—130 процент кхоачашйора цо.

Отделене иштта йола шоллагIа погрузчик еча Азиев, ше разза а волаш, из лелае Iомавир комсомолец Сантхаджиев Мохьмад.

Азиев дика механизатор хинна Iац, из кьона комсомолец, дика общественник а ва. Дукхача хана «Комсомольски прожектора» отряда начальник хилар из.

Укх тIеххьарча шера бахитокхаме гIулакх кхоачашдеш хилар Азиев. Отделене комсомольски организаце секретарь хилар из. Кала дела а, из бола толамца бора цо. Къаьстта хаь хилар из цо болх беча хана моттигерча советашка хоржамаш дара кийчо в доладенкача хана нийсдаларах.

Депутатала хоржа кандидаташ уттабе белабелча совхоза хьалхарча отделене комсомольцаша шоай комсорг оттаир кандидатала.

Отделене эгара хьалха латтарех вар Султан, культураш дика хьувкъеча а уж хаппахьеи ца йоаташи чуэнача а. Планах 70 тонн мара доеача Нургамев Адамна цхьана 110—120 тонн силосни доакъар оардар цо.

А. ПЕНЬКОВ,

ВЛКСМ обкома организационно-комсомольски балха отдела заведующи.

ХЬАЛХАЛЕ ДIАХЕЦАРГЬЯЦ

«Малгобекнефть» НПУ промыслашта юкъе хьалхара моттиг лелаш цха промысла мехкдаьттахоша. Пятилетка йоалелча дена планаа совгIа даькха Iаьржа дошув 170 эзар гаргга тонн я. ТIеххоачашъяьй мехкдаьттаца хьайоагIа гиз яккхара план а.

Октябра дезача цIейна дика къахьегама совгIат кийчдаь тха коллективо. Мехкдаьтта даккхара 10 бетта задани хинал хьалха кхоачашъяьй. Хьадоаккхача мехкдаьттаген газаген дIабода мих 4.3 процент ложбаьб. из бахьан долаш пачхалкхенна кхедаьа укх шера 70 эзар совгIа сом. къахьегама оасарле соахка укх хана хинначул 21.4 процент лаккхенней. Дугхьал дIайахача нийс бетта промысла мехкдаьттахоша планах лаьрхIачул совгIа пачхалкхенна 161.4 эзар сом пайда баьб.

Шин-шегIа хьакулаш дац уж къахьегама толамаш. Цун керттера бахьан да мехкдаьттахоша керда резерваш гуча а йоахаш царех бизза пайда ийбар, уж тIаерзаь я хьадоаккха мехкдаьтта дукхагIа хилийтара, производства рентабельность лакхъяра.

ШоллагIча методах бизза пайда а ийбеш мехкдаьтта тIоанашка хий чуахийтар бахьан долаш планаа совгIа даькха «Iаьржа дошув» 25 эзар совгIа тонн да. Цул совгIа укх шера чакхъяьккхий 34 геолого-технически мероприятн. Из бахьан долаш лаьрхIачул дукхагIа 12 360 тонн мехкдаьтта даьккхад. Иштта боккха пайда боалаш ихы дукха мероприятеш чакхъяьккхий тха промысле. Уж балхаш кхоачашдеча дикка лакха лаьцад промысла рационализатораша. Цар производствана юкъебахийтад дукха кердадараш. Iаьман лаьрда тIа вIаштIехьбаьккхиб къахьегам. оборудованеца гIулакх дара йола специализированни звеньяш вIашагIъехкай.

Коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара а чIоагIа къовсам лоаттабу промысловикаша, хIанз коммунистически къахьегама ударник яха цIи лелаеш 170 мехкдаьттахо ва. Цар хьаькхам тел шоаш доахача къахьегама толамашна кхыча мехкдаьттахошта. Укх тIеххьарча хана цхьа дезал санна барт тайначa тха коллективе цхьаккха моттиг нийсъеннац къахьегамен производствен дисциплина, кхерамалеи техника толхаль.

М. ПАУН,

«Малгобекнефть» НПУ цхьоалагIча промысла заведующи.

КЕРДАДАРАШ ЛЕХАШ

Октябра дезача цIейна шерра шера хилача къахьегама толамаш накъайоагIа Советски вай. Из традици я хIанз дIаетта цIанагIа. Дукха ха йоацаш из дола цIей хьатIакхача. Цу дешна нийса совгIат кийчдаь КПСС XXIII-ча съезда цIерагIча крекинг-завода технологаша. Продукцеяра реализаци яра 10 бетта план 25 октябре кхоачашъяьй цар. Планал совгIа реализаци яьй итташ эзараш тоийнаш продукцеяра. Къахьегама «бIаьрге даккъара» план 101,2 процента кхоачашъяьй.

Уж къахьегама толамаш хиннад цхьа дезал санна барт тайна завода технологаша болх барах, установкий технологически режим массаза а нийса леларах, установкашта ремонт сиха боаккха ха кIелчаьрах. Цул совгIа, дукха организационно-технически мероприятеш производствана юкъедихьай крекингисташа.

Коммунистически къахьегам сийлен цIи яккхара а чIоагIа къовсам лоаттаб тха завода болхлоша. ХIанз из сийлен цIи лелаеш я 6 технологически цех, гIонйола цехаш, 22 установка, участок. 102 бригада, смена, хIаьта коммунистически къахьегама ударника яха сийлен цIи лелаеш 983 болхло ва. Уж ба хьаькхаме къахьегарца белгалйоьнна технологаш, слесараш, кхыбола болхлой. Социалистически яхье наьначa коллективашта юкъе хьалха лett В. И. Литвинова кулгалдеча цхьоалагIча цеха коллектив. 17-ча октябре кхоачашъяьй цо мехкдаьтта сийрда продукци арахецара 10 бетта план. Продукцеяга дIадаха мах лозбаьна пачхалкхенна кхедаьа 352 эзар сом.

Заводе чIоагIа лоархIаш сийлен ба Н. И. Коношенко керте латтача № 15—16 йолча установка технологаш е. Итт бетта планан 14-ча октябре кхоачашъяьй цо. ХIанз сийнагIа йоалча тIехкхоачашеш болх бу завода юкъагIйолча операторa И. Л. Захарова, П. Н. Алексеева, операторa Л. И. Васильевас, Н. И. Буницкас, кхычар. Цар цIерашта завода сийлен Доска тIа хьалтехa я. Технологаш боккъонна боза гIоначаш ба завода новсобни цехий болхлой я. Цар шоай хапнахьей ремонт я установкашта, Iалашьяь технологически установкаш эшача бедалца, дегар, энергоресурсаш.

Къахьегама оасарле лаккъяра тIаерзаь дукха организационно-технически мероприятеш чакхъяьккхий заводе. Ер шу долалелча денз чакхъяьккхай 19 мероприяти, кийча а ю хIанз производствана юкъелоа мара ца езаш кийча а кхы 11 мероприяти. Цар дикка тоадаь завода коллектива техникоэкономически хьожаммаш.

Масала, термически крекинга цхьан установке белла шишка чу дIачуйоалча керда теплообменник оттаьй. Из бахьан долаш вIаштIехьаьйлар белала температура лакхъе, дукха деагор кхоэе. Цул совгIа дикка лакхъелар установка къахьегама оасарле.

Хоаш ма хиллара мехкдаьтта чакхдоахача предприятешта юкъе къаьлагIчарех я крекинг-завод. Цудухьа дукха я тха заводе къаьна, тишъенна нарони насосаш. Массеза цу ла оаха уж насосаш хувцаш, царна метта керлараш уттаеш балхаш ду. Укх шера а заводе шин керда насос оттаьй. Из бахьан долаш тIаьхьлехьа завода коллективо кхоьй 14 эзар тонн Iи. дIахо йолача хана кхы а балхаш ю лерхI къаьнача насосашта меттел керда насосаш уттаеш. Ер шу чакхдалалехьа насосни боахама модернизаци ергья производствана 50 эзар тонн Iи кхое йиш йолаш. Цул совгIа энергетике чакхйоахаргъя тайп-тайпара мероприятеш. цар вIаштIехьаоалийтаргья шера 270 эзар киловатт-сахьат электроенергия кхое.

Укх шера мехкдаьтта чакхдоахача шерра юкъехьеш а Щекински химически комбината опыт. Цар юкъейихьараш санна йоза организационно-технически мероприятеш завода производствана юкъейихьача вIаштIехьаргда кхычакъа балха йоза йиш йолаш эзар совгIа болхло мукъаьалийта, цунна цхьана дикка лакхъургья къахьегама оасарле а. Щекински инициатива хьал а дьаха, крекинг-завода коллективо дIахоладаьд цар чакхъяьхараш санна йола мероприятеш чакхъяьхара тIехьара балхаш.

Лабораторешка продукцена анализ ен йоаккха ха кIелагъяра укх шера вIашагIа а еза, оттаьй керда кхо прибор. Цу прибораш торе хулийт автоматически продукцеяй анализ е. Цул совгIа вIашагIа а еза, оттаьй тха хьасаерча продукташта анализ ю прибор а. Цу мероприятеша дикка аттачe баьккхаб лаборанткай болх. Кхычаьа балха бахa йиш йолаш дукха лаборанткаш мукъа а балийтаб.

Укх тIеххьарча ханналца установкашкарча продукцена анализ еш лаборанткаш бах. хIанз из декхар тIадожадаь цу объекташка бола беча технологашта. Цу гIулакхо а дукха болхлой мукъабалийтаб.

Хьалха дIаяхача хана график а оттаь, дийнахьи буси цхаллаш анализаш йора арахецача продукцена. ДукхагIйолча хана 2 е 4 сахьат лаьлча е езаш хулар анализаш. Цу гIулакхага лаьрхIа хьежар завода технологаш, дукхагIйоза анализаш е ца езаш хилар гучадаьлар царна, хIаьта цхьаараш дукха ма яьлча мара е ца езаш хийра. Цу гIулакха керда график оттайир. Цо вIаштIехьааалийтар кхычаьа балха бахка баккхалилилар, бийсачча сменагIа болх беш бола рех кIезигагIа хилийтар. Цудухьа хIанз заводерча ях лабораторе болх беш яхьа бригада мара яц. Уж лакхе цIераш мел яха мероприятеш чакхъяхарах завода яхьача участкашка, балха хьожабе йиш хилар 80 совгIа лаборанткаш. Уж санна йола мероприятеш кхы дукха а чакхъяьккхай заводе.

Хоаш ма хиллара лакхе белгалъякха мероприятеш чакхйоахача цьанаре дакъа лаьцад шоаш рационализаторашa. ХIанз заводерча болхлоех хIара яхлагIийар рационализатор ва. Укх шера цар кий а ю, производствана юкъейихьаь 237 рационализаторски предложени. Соахка балха юкъе ца хьош йисараш а тIехьа дIаьлархIачe укх шера производствана юкъейихьарш 340 рационализаторски предложени я. Цар пачхалкхенна итташ эзараш сомаш пайда баьб. ДикагIйола рационализаторш ба технологаш ий. Рожков, Бойпов, Ишенко, слесарь Крючков, кхыбараш а.

Иштта вег гIоздоахача къахьегама толамашца накъайоагIа тха завода коллектив Октябра дезача цIейна.

Р. МАРТИРОСОВ,

КПСС XXIII-ча съезда цIерагIча Грозненски крекинг-завода директора заместитель.

«СЕРДАЛО»
2-гIа агI., 4 ноябрь, 1969 шу.

ДРВ. Выступаюшна чIоагIа сий доц и халкх халдарех Пачхьалкхехен ансамбла музыкальни группа. Исполнительски говзал йоккха яцаро, халкъа илларш дег чу юхаргIолаш лакха харо, музыкантийн шоаш тоамболаш хиларе тIоараш тока догъоттийт мадуьгIаш барий.

В. Кошевое сурт. ТАСС фотохроника.

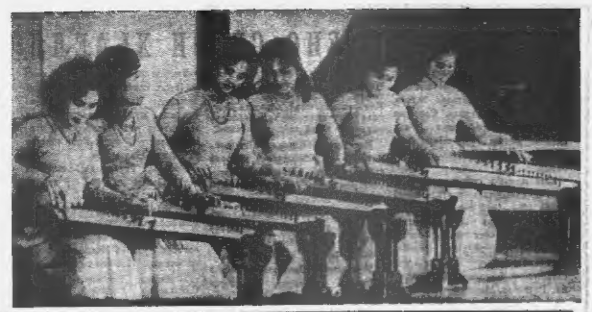

Колхозхой III Ерригсоюзни съезда накъадолхаш

ТХА ВАХАРЦА ДУВЗАДЕННА

Доьгара дийне, тоалуш доьгIа ертачарна къахьегамхой вахар. Цар гIуллакхаш кхы а дикагIа тоалара гIоертаяь я колхозии хьоькхамча Устава кердача проекта хIара хуьлч. Цу Устава дикка шерьо колхозхой бокъонаш. Иштта, Устава проекта тIа йоаз: «Колхозан гIуллакхаш кхоачашду шеррача демократе ларда тIа, колхозан вахара дерига дешаш къоастадара колхозхой къахьегархьо». Гуш да хIара бригада производстване кулгалхара дешаш вел лоархIаме хеташ хеладу. Колхоза правлене хIара ялоно лаьдугI колхозхошта хетачуьг, цхьайолча хIаране повкъостална лох моллагIа а дош дийцаш тайлара къаосталаро махкъаш. Юкъара собрани хилча, е вакилий собрани хилча лоархIаш болшагIа дола дош оаха, колхозхоша, къоастаду. Цу тайпара собранешка дуьл, бахках сайна шорто алларах лаьпц а. Керлача Устава проект къоабальо колхозхоша из ейхха артела вахарна юваенна а дIахо йодача хана колхозаш кхы а чIоагIьара сийрда лаьхьаш шу тIа белгаладаь а хилара.

Боахама экономика айларга хьежжа тоалу къахьегамхой вахар а. Тхона гуш да юрт города тIехьакхеергIола лаьхьаш. Оаха кхетаду къахьегама оасарле лаьхбей ма де сийаргIа хьатIакхоасергдолга. Цудуьха шоай низ дIаиэоьар дош ба тха къахьегамхой керлача кхамкарна балхаш хаппалаьё дагь ер шу толамца чакхдаккхора а В. И. Ленин ваь бIаь шу дахара сийна тIайна дехкараш кхоачашде йоц хургьиц хьайбаш лаладерий, нагахь сайна боахахе кхоачамбелаьш довкъар ца хуле. Цудуьха чIоагIа бехктоьаме декхар лерхI оаха довкъар IалашдагIа. Кхьдола довкъар довзаш 1800 тонн силос кийчъе атта дапар. Бакъда специалистащв дальча лоархIамех силос кхы кIезигагIа хила йиш яцр. Хьалха дIадхача хана IаI моне довкъар ца тоаьаш дусар тха. Шоай собрание дагь а бахьна колхозхоша лаьрхIар силос йоллара план шоаэа гаргга тIехьхоачашъе — 3000 тонн. Из атта доаца декхар кхоачашде лаьрхIар оаха силос не хьажкIиш хьувкъара ньакъаш, хьалха лайна из шоаш ийлача лаьтта довкъара культураш дIаерца. Иштта, дIадахача шерей укх шерее кетарех кIендачье 90 гектар лаьтта силоса лаьрхIа кьоммIаш дIайийра. ХIано уж хьажкIаш дие кха я хиина силоса чуьйше йоалача хана бархал ало довгIа барргача механизаторашта, хIьта тха звеньевой воала Белхароев Уваиса. Цар хьажкIаш кхеьк лаьтташ доаъаш тIа дала. Из бокъал долаш къахьегама хьалаш хала дар. Из иштта дале а во бац механизатор кхебаь хьувкъам. ХIанз тIаIертта хьажкIаш чуэцо из тхо. Еррига довкъара лаьрхIа хьажкIаш моцк йоллаше а чуенай кхашкара..

Силос чуяьца шу сат во Занган Хьамзатби сен. ВIалла нийслаш кхашкI комбайнаш сайна латташ моттиг. ХIаьта шофераша цу шии комбайно дийлаь хьокха бIаь тонн силос ферме дIакхоачийт.

Дукха ба тха дика къахьегарна шоай сий дамакха шофераш. Цхьабакъда нийслу белха тIера бошшараш а. Царна лара хьоисан леттабу оаха.

ХIаьз силос йоллара тIайнна социалистически декхарош тIехкхоачдалаь дахийнай тхо. Кхо эзар тоннаш тIехьайнай цифра. Тхаахкоана яхар сайна бахь бергба из болх. Цу дерригиь хьайбай продуктивность дикхьара дика хьалаш хулийтаргда. Колхозной Ерригсоюзна кхоалагIа съезд хула хи хьатIеоттале дерриг бахкаш чакхдаха гIерт тхо.

Д. МЕРИЕВ,
Сунжевски района «Заветы Ильича» колхоза механизатор.

ОБЩЕСТВЕННИ ПОРЯДОК ЛОРАЕШ

БОЛХ ДИКА БАРАХ

ГIуйрийна Старопромысловски райисполкома чурча гIулакхий отделена а веца дежурнига хоам бир ВОХР-а хьаьдо Яхъяева: ха тIа а хиина бийсанна цIаводагIаш Иванова городоке малмиб на хоьча кхаь саго тIа а кхийтта. Кертах хIама теха вожа а, ваь, топи, саьхьати, ахчи дикъаь шиэ дийка. Латкъа венчов дагадаIцар зуламхой сибат, тIерча гIирсагIа уж мишта хиннаб. Сон бахде йолаш, хIама къоастаргдолаш дедар. Цо зийнар фуд? Шиъ—кIий кочемаш юкхаш цаI—IаьрЖа коч ювхаши хилар.

Инспектора—дежурне милице воккхагIволча лейтенанта Козырева Яхъяевга бокъоние да а дайтIа, цу доккхача зуламах хоам бир отдела кулгалхошка. Цигта вIаштагIъаллар Козырев е юкъе волаш йола оперативни группа. Группана херте вар отдела начальника заместитель милице майор Макаров. Зуламхой лераш тихка болабелар опергрупиа членаш.

Зулам даьча моттиге массаел хьалхагIа хилар уголовни розыска воккхагIволча инспектор милице капитан Томилин. Сийсара Яхъяевна вах кхибаьхача Иванова городокерча № 1 йолча тика продавецашца къамаьл дир цо. Мажх йоккхача отделе латтача продавецаша цунга аьлар, тоьал веха воха ВОХР-а стрелок тьошта тIаьсовар, куралаш йора, топ тIакъкхаш можарий уизарбовхар. ТIаккха Яхъяев молаш дьимле хиннав? Цу хаттара жоп дале повкъостал дир тика хьахочо.

Яхъяева шиш шуша чхьагIаш кийача хана кхьа кагий нах кхийттаб пуних, Иван яхаш хиннав цаI. Шерга а хиннай чхьагIара шиш шуша. ТIаккха молаш бьагIаб уж Яхъяев-маларо гIоргI аьнча дIашта ваьхьалца йолча хана. Кагийча натах цхьане кертах хIама техой цунна, тIаккха топи сахьати дIа а дахьха, байдда дIабахаб.

«Иван». Ишта оалар цхьан кохчий хIаьмагIа сагах. Тика хьахочо вувнара кепехьа Яхъяевна молаш хиннар из ва. Цун тайпан цIи Багаев а, вахаш Уфимски улицагIа, № 74 во—дагавехар Томилина. — Балхе Центральни рынке мотороллера тIа ва.

хана багара къаракъа хьаж йоагIаш сайна хайтар сона, яхаш.

Сихха рынке а ваха, Багаев Иван хьалехав Томилина. Лоаца хана духьале еш, мотороллера цо дIаваха гIерташ хиннав вож. Томилина бийха сихха хьакхьачача милице болхлоша Староюртовски райисполкома чурча гIулакхий отделе дIахкар из.

ДухтIавалора Багаевга дьча хаттарша повкъостал дир охрани ювхача дакъа лоацаш хинпарех цхьаннe цIи йовза. Иванa бокъдир селхан ше Иванова городоке № 1 йолча тика юха кагийча нахдо чхьагIар молаш хилар, цхьайбакъда из царцара дIаьахав, хIаьта цул тIехьагIа веха охрании йовхарих доле хIама цунна хоьш а яц. Молача юкъе хинпача цхьаиве цIи яьккхар Багаева — цхьанахъа № 1 йолча Микрорайоне вахача СаIида.

Опергруппа берригa членаш бахар СаIид лаха. Гражданска паспорта бокъонаш мишта делаю лохаш болча хана старопромысловски милице болхлоша гучаяьккхай цхьанекхьа а дешаши болх беши воала 16 шу даьна Цугаев СаIид вахна моттиг. ЦIаIа нийсвалалзар. Цхьабакъда, СаIида сурт даха аьттув бьалар. Цо Багаевга дIахьеккачул тIехьагIа, цо а бакъдир шийна чхьагIар меннa хIаьмига сат из хилар.

Хьон СаIиди хьалхагIа довзаш дарий? — хьаттар капитана Томилина.

— Вар,— жоп делар Багаева.

— СаIида чьaьшех хьона вовзар малав?

— Цхьакха а вац — аьлар Ивана, цхьабакъда, юхагIертано цхьа хи а яьккха, гIатехар: — СаIид цкъаза Таня яхача йолаш худ.

Яхаши болх беши мичахь я Таня? Цунна духтIабоале а массане цхьана бийзар опергрупна члений, Старопромысловски районерча дукккача предприятешка хилар уж микрорайонерча хIамигача сагаша хьошал доле Таня яха йоI лохаш. Иштта хийра но 36-ча участке хIамаш тегача фабрике болх белга, Сцевко Таня хийнар из. Цо аьнав Цугаев СаIидца хьошал долаш а ше, дуьна Пролетбата цIерагIча клубе халхараш деча уч шоаш.

Томилина дехарах Танее дийцар, селхан СаIид шийна волча «зтта» хилар кхетахь ад цо. Фабрикера цунна цхьана накъба тамилгагIа «Старогрознефть» НПУ-гахьа из йоаш тIехьара царна тIакхийнав вовзаш кгаца цхьа эрсий хIамига саг. Цун бе яьлар гIадж я метгар Таиена. Кенала таллача тIаьтIа кхаьчача хана, йоI юха а гопаль, кагий нах IоеIалбаьлар, нунга кIезига сабарзе а аьнна. Массехк минут яьнача гIодла уж хьаттIа а баьнна, Таня СаIида цIайнгай.

...Цу дийнахьа шоллагIча сине болх беш хиннай Таня. Нагахьа санна Цугаев СаIид Таня вахьаюкхе воегIаргкхуле а вьйна, фабрикана юкхе цунга хьежаш дайттев майор Макаров капитан Егоров. Цигта даьдра цар Цугаев.

Зуламхоша Яхъяев вийта а вайза дакакха хиша гера цу бийсанна кагала тIаь дIаэттара гучадаьнначул тIехьагIа цIотаргашта юкъе кIийлохаш вагIар капитан Томилин воккхагIволча лейтенант Козырев. дIадаьла доалла гера дакьа сат варта хьежаш, ХIаьта Макаров Егоровна. Цугаев отдела дежурнига дIа а венна, 36 участке територега бIарг лоьхаш лелаш, цIотаргашта юкъе вагIаш шиа хIамига сат бIаргааьйра царна, бийсанна сат из хулод моттиге чхьагIар молаш багIар уж. Царех цаI — кера кортен йитхьо юхье йолаш вар — вувцара кепехьа Яхъяев воахача дакъа лоацаш хиппача кхоалегIа тара вар. Из хиннав Туркменска ССР г. Кирнера Грозне вена Матюшин Александр. ДIахо техачуча тIехьагIа гучадаьлар, Матюшин зулам дьяраьшта юкъе белггала дакъа лоацаш хиннилга, хIаьта кхетта вокх зуламхоша цхьана Старопромысловски района халкъа суда хьалташка а отцаргеа.

Цу тайпара, зулам даь дийн бийсен даласхъа гучебелттер из дьяраш, Оперативни группа берригача членашта — майора Макарова, капитана Егорова, капитана Томилина, воккхагIволча лейтенанта Козырева — Нохч-ГIалгIай АССР чурча гIулакхий Министра совгIаташ деннаб балхa тIа-сахха хIанах сакхуяши тоаэн хилара.

В. ЮХНЕНКО.

ДИКАГIЧАРНА—СИЙЛЕН ЦIЕРАШ

Къьостта чIоагIа зьнар айдение къзахьег укх шера Гудермесски вагонни депо машинистьекхоша. Итт бетта план кхал бьалхк кхоачашьей цар. Пламах аьрхIачуи совгIа укх шера пачхьалкхена бех лейда 11 эзер сом де.

Лакха мах баьб машинистьекъа цей коллективе довзача толамий. Райпрофсоюзе президиумон Грозненски машинистьекъа отделене кулгалхошен хьалзера моттиг а луш карара нара тела ЦIе баьрва хьоьлий цунна. Депо духкхача болхлошта машинистьекъа отделено «Профессех дикагIвале болхлой» аха цIерош елай. Царна юкъе ва слесарь Д. Пронщевъ, Х. Магомадов, токарь П. Бакумяков, вагонни мелар ,А. Рубенков, компрессорий менинист И. Позднеев, кхьбераш.

* * *

Укх денойша Грозненски локомотивни депо башмачника Шенкулов Хьусена болкхы кхаь хилар. В. И. Ленин ваь 100 шу дуьзна денна сийленца накъабахара машинистьекхоашта юкъе лерхкача социалистически ахке хьалхаре моттиг аннарах цунна хьакхйир Грозненски машинистьекъа «ДикагIачарник» аха сийлен цIи.

Из керта латтача бригада къьостта дика болхаш теньмаш доах укх шера. Цар кийчьой бIаьш беза муьх тIаболи поездаш, царца планал совгIа дIабиньаб мита заьрен тонниш муль. Уж товаьцаке доавача диказа декъа лоацаш башмачника Шекхунова Хьусена а.

Иштта дика къахьегаш бе цIага В. Цогов, Г. Попова, керттара кондуктор Н. Карагичев, поездаш вIашагIлахка С. Адыбесов, кхьбераш. Царна а оннай профессех дикагIболе бoлхлой яха цIи.

ХIача къахьегамe зетта латтача машинистьекхошa кхы а чIоагIа мийар айда болх бу Октябрь 52 шу дуьзча денна сийленца кхаьабахара.

Г. АНОХОВ,
виконтер, Грозненски машинистьекъа отделено духха тира йолча газета редактор.

АГРОТЕХНИКА НИЙСА КХОАЧАШЪЕ

Укх шера 8700 гектара тIа гурахь дув кIа, муцх, рожь дIадедаш ба «Ингушский» совхоза кхаш леладераш. Эггара дукхагIа, шин эзар гектара тIа де дена из кхоалагIча отделене. Цудуьха цу отделенера дIадоладелар тхо совхозe ялат дIадера, эйба лаьтта кхара балхаш мишта вIаштIехьдаькхад хьежа.

Ялат дIадувшо, дIаюоча культураш лаьтта кийчдеши йкъалагIен ахалагIей шиъ кхаш лелаву бригадий цу отделене. ЯкъалагIча бригада 883 гектара тIа де деза ялат. ХIаьта, хIанзалехьа 714 гектар лаьтта аьхa, шакхаш дахка кийчдаь, кхо бIаь совгIа гектара тIа ялат дIадийнаь.

Гуш я кхай тIа кхо селлка тIехьа тессе ялат дIадуш йовала В. Г. Келигова трактор. Цу агрегата селхкаш тIа болх бераш мехкарий ба: Цечоева Насипхан, Галаева Фатима, Гарданова Долетхан. Раьза ва цар балха бригадир Гандолоев Мохьмад. Норма 34 гектар йолча сменагIа 50—55 гектара тIа ялат дIадув цар. Цу дийнахь 355 гектар йолча кердача участка тIа ялат дIадийна баьлар уж.

Цу лаьтта хьалха горох хиннай. Цудуьха «Безостая-1» яхача фух дола лаккхарча класса кIа дIадуваш латт цига. Дика кийчъеаь лаьтта, цхьабакъда дIадувш долча ялата мугIараш нийса дац, листа да. Уж кхоачамбоапараш дIадахв деза.

Бригада кхаш леладераша декхар тIайцал лоацчеча агротехнически хана ялат дIаде. Цар шоай декхар кхоачашдертда, хIана аьлча нуриттиех аьхатта трактор ялат дIадуве я. Царех цхьаеш сменагIа бу болх. ХIаьта смени нормаш а юкъера лаьрхIача 120—130 процент кхоачашъю механизатораша.

Грознера МалгIабика бодача накъа йисте укх пхелагIча бригада кхаш. Гурахь юв культураш дIаювртйола лаьтта аьхан кийчдаьи дешнад уклаза.

ХIанз ворI селхкиа ялат дIадуви ба кхаш леладераш.

Белгалбина беза ялат дIадувча дика болх бу механизатораш М. Мержоев, Ю. Цукаев, Б. Цечоев, У-Г. Цукаев. Шоай дийнахьара нормаш 140—160 процент кхоачашъю цар. Цудуьха кIанзлехьа 660 гектара тIа ялат дIадийнад бригада.

ВогIа вIаштIехьадьрхах гурахь дув ялат дIадера балхаш совхозе йкъалегIча отделене. Цар лаьтташ бодьама центральни усадьбане юкхе да. ЦIехь вар Мамилов Iусейна ДТ-75 яхача трактора шиь селлка мара тIехьа а цо хоьтташ ялат дIада ерахьлар. Нийса дацар ялат дIадув мугIараш. ХIаьта ала доза Iусейн районе механизатораштa юкъе хиннача кхьашка хьайкара моттиг а кьккха совхозен районан дикагIа воло ахарко лоархIаш волга.

Бригадира гIонча волча воа. Н. Звонкоеаша дийнача белгалдаьлар, дIадув долча ялата мугIараш нийсде лаьрхIа маркераш а бокъаш ялат дIадуэлта. — Тхока яхийтача кердача селлкашна маркераш чуэр. хIаьта къо а из уж селкашта дIатIаоттае дага а лохаьвар, — аьлар цо.

ХIанз ялат дIаде кийчде деза 1100 гектар лаьттах, 900 гектар мара ахкадац. ХIаьта 180 гектара тIа мара дIадийнадаш ялат а. Лоаппа аьлча шоай торонашка хьежжа вIаштIехьдакхадеш цу бригада ялат дIадера балхаш.

Къьостта теркам тIебохийт совхозе дIадуоргдола фу кийчдара. Фу механизированни пункте кийчду. Пункте я стоьча кирпичаш а йоккха шин склади шиъ капитальни кхоален.

Шин шу да из пункт хьовь. Из хьалча дийнахь дела, пункте хьалхьаш дола фу дIадувча кондицеша дIакхоачадаш, болх беш из цига Мержоев Мальмад-Гири. Ший воIаша Русланов, пункте хьалхаь ялат цIенде, хIаьта гурахь бIаьстии дIаде деза фу хинпахьа дIадувча кондицега дIахоачавае кхоаву яз. Пачхьалкхени дIадуш дола ялат цIендара совгIа сортош а хулийт цар. Цудуьха, сортировка ячут тIехьагIа юкъха оьхолаш хьайбашта дика довкъар да.

Дика къахьег пункте фу кийчдеш болча Цечоева Аймане, Мержоева Зинас, Гандалоева Мерима.

ЛерттIа вIаштIехьдаьнначул совхозе къахьегамхой балкацара безам совбаккхар гIулакх а. Иштта, ялат дIадуш боахачарна юкъе лерхача яхье хьалхара моттиг лаьккхачунна карапа кира тола вымпел лу. ХIаьта дикал лакха а болаш сменни эалени 110 процент кхоачашьъоча 5 сом 120 процентах — тумен ахчи премеш а тел. Совхоза кулгалхоша механизаторий, царна эшачол йоакхо ейи хиларах, масала, хьайбашта довкъар Iалашде повкъостал ду, дахча лу, кхай тIа болх беча хана дIайха двир лоттаду. кIезигбелар боахкера дIаух механизатораш.

П. НОВИКОВ,
агроном.

КОЛХОЗХОШТА ХЬАЛЪЮ

Наурски района колхозийн юкъарча гIишлошъеча управлене керда цIенош, хьайбашта фермаш, желаш, кхийола помещенеш хьалъю «Россия», «Красное знамя» яхечен Ленина цIерагIчи колхозашка. Белгалдаккха деза цу боахамашка гIишлои монтажни балхаш дара план шерагара шерега лаккхлуш латтилга.

Укх шера планах 418 эзар сома мехха балхаш де деза управлене цу боахамашка. 1-гIа октябрь тIаккхоачаш 307,5 эзар сома мехха болх баьб, 73 процент кхоачашьяьй план. ДIадахача шераьул дикагIа лел укх шера гIишлош хьадьяри балхаш. Иштта, Ленина цIерагIча колхозе «Успех» яхача хутое хьалъяь вышай йоккха жел. Укх шера май бетта хьалъе йолань из август бетта чакхъяьккхар. Цига балхаш чакхдоахкашеха, «Батыркин» яхача хутора хьалъе йолайир шоллагIа жел. ВорхIлагIа ноябрь тIаккхоачаш хьал в эь эксплуатацие дIаяла дош денлад цар из а. Цу боахаме хьалъе йоланьяр шин бIаь Iетта лаьрхIа помещени. Пенаш хьалэотта етта кирпиш йоацаш из болх сеиеб.

«Россия» яхача колхозе укх шера хьувкъам чуэш болабалалехьа хьал а вь эксплуатацие дIаелар ялат лоаттаду помещени. Цу боахаме «Клинков» яхача хуторe 200 бежена лаьрхIа кевда помещени хьалъяь ярха шу кхоачадалалехьа.

Во вIаштIехьдахадаш шоай балхаш Наурерча гIишлошъеча управлене коллектива «Красное знамя» яхача боахаме а. Иштта «Обильный» яхача хутора бухача доахач леладераштa хьалъеш латтача клуба де дисараш отделочни балхаш мара дац. ВорхIлагIа ноябрь гIакхоачаш кийча хургья 200 моттиг йола из клуб, хIаьта цу дийнахь эксплуатацие дIалургйолаш я Николаевская яхача станице 50 моттиг йола берий беш в. Цул совгIа баьцадараш лоаттале помещенеш, кхийола объекташ хьалъеш я цу боахаме.

Белгалбаха беза шоай хьинар яхо да дешi, балха нормаш 115—120 процент кхоачашъю управлене болхлой Жуков Кузрик, Боровенко Анна, Тарасенко Валентина, кхьбераш.

Аьа деза Наурски района колхозий юкъарча гIишлошъеча управлене цхьайолча хана дaь балхаш шела хуга. Цу кхы ца хилийта хьажа беза уж.

Л. М. КАЛАШНИКОВА.
Наурски района шртбоахама производственни управлене гIишлош балхай шишеЭр.

Дуга кхай беркат

ПхелагIа шу да Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхозе дуга кхеле болабенна. Юкхьанна из культура лелаё хош нах бацар боахаме, цудуьха кхычахьара хьатIаухача нахана догоедаш а деш леладора из болх. Цу гIулакхах Iа ахь пайда балацар боахама. Из культура дIахо йодача хана кхы а дукхагIа кхее сахьла дага а дувнаш боахама кулгалхой уйла е баьлар дуга кхедар, говзал колхозхошв шоаш кадеэрзаергйола гIулаках вIаштIехьдалахара. Кубане курсашка деша вахийтар Тучин Иван Кирьякович. Цигара из цIавеча звено вIашагIтоха аьнна тIаьиллар цунна правлене, из декхар кхоачашдир цо.

ХIанз кхо. Тучина звено ворхI сагах латт, 232 гектара тIа кхедеча дуга гIулакх лоатталдарал совгIа кхыча культураштa хий деккача а дакъа лоац цар. хIана аьлча хий деккалга чIоагIа дика Iомадаьа дуга кхедераш.

Звенопарча хIара сага шийна хьакъвостаьйча 30 гектар йолча участке дехк хий. Иштта кхыдола хий ергагIа де деза балхаш де а декхарийла да из.

Цу гIулакхо хIараве бехктахкам яйбу. Цар балхацара безам совбаккхара планал совгIа дахкхача дугац нийса ах из кхедалчунна лу колхозе. Цул совгIа хIара бетта гарантированни алапи а яйду цар — 90 сом. Цу дерригне дуга кхедераш шоай болх дика лелабара тIахьех.

Керттера дар дика кийчдаьча лаьтта дуга дIадери цул тIехьагIа кхай тIа хан • хаппахьа хий дехкилгеп да. Уж балхаш лерттIа леладу боахама дуга кхедераша. ХIанз дуга дIадувш дола лаьтташ укх тIехкьарча хана верадерзадаь да. Цудуьха дукха участкаш нийслу врх болаш. Цига бахам дерш «С-100» маркан йола тракторош хул. деза иохараш тIехьа а тайсе. КIоарга ахьхачул тIехьагIа цу лаьтта хий диллача из эрза овлашка кхоач. Хиве оилаш лоаду, тIаккха воз кхы хьатIабалан цига. ХIаьта дуга дIадийначул тIехьагIа из лаьча кхай тIа дукхагIа йолча хана хий лоаттаду. КIезигагIа хулийт из эша тохача хана. Иштта эшшача хана хи боарам лакхбеш е из лахбеш дукха хьахьега деза цар.

Дугаца цхьана дегIаух оасвоа баьнаш а. Царца къовсам лоаттабара кхоачанбелаш гербицидаш лоаттаю звенона боахаме.

Нийслу гербицидашта а дIанха из мога баьцаш. Хи чу а баьле кулгашца хьайвах уж звеной членаша.

Дуга хьувкъам лакха хила йиш цу из кхелеча лаьтта шортта моттигерен минеральни удобренеш ца товсе. Укхаза хIара гектара тIа 25 тонн кхоачийташ кхо тессадар, цул совгIа кхоачамбоалаш минеральни ярат а тайсай цига.

ПхелагIа шу да хIанз хьувкъам чуцача участке цар дуга кхеву. Лаьтта кIезига йисай дуга найзане йола веществаш. ХIаьта а планал совгIа из хIара цар шоай кхай тIара чудахьа дуга. Дерригa дуга чуийца даьинадац, хIаьта а гуш да хIара гектаро 35—36 центнер дуга лургдолга.

ХIанз дуга кхай тIара чехаш пхи гектарага дIакхоачаш мара яц. Из бахьан долаш комбайнашта чIоагIа хало оа, дIа-хьа хьовзалла мара яц уж. ТIехьа тIайоагIача хана 20 гектар уж хилийта дага ба боахаме. Дуга кхедеш йола лаьтташ шерхара дукха балхаш ду хIанз боахаме. ЛаьрхIа бригада я боахаме цу гIулакха вIашагIтеха. Царга пхиь скрепер, кхаъ бульдозер, шиъ экскаватор а. ХIанзале цу бригада хьинайна 90 гектар лаьтта кийчдаьд, кхы а 150 гектар да цар цу гIулакха тоаде дерхIар.

Цхьа тонн дуга яхача колхоза пачхьалкхене 300 сом лу. хIаьта боахаме сохха тоннага дIадахийтар 63 сом мара хилаьар. Из бахьан долаш колхоза кхесе дуга дехкарах хьакхьача пIена пайда 220 эзар сом бар. Укх шера из кIезига дукхагIа хила тарлу, хьувкъам тIех хиларца дувзаденна.

П. ПОПОВ,
Нохч - ГIалгIай статуправлене сотрудник.

Бургас — Болгаре йоккхагIйолча промышленни, культурни курортни центрех цаI. Укхаза болх беш йолча промышленни предприятеша 1936 шера ерригача капиталистически Болгаре дуги хийнача дикка дукхагIа продукция лу хIана.

Бургасен ерригача республикан дегаопдало а хиина дIаэттий мехкадьтта химически комбинат, мехха эггара йоккхагIйола предприяти. Комбинат хьаь а аьй, дIайа шераш а а Советски Союза повкъосталца, советски специалистиш дакъа а лоацаш.

СУРТА ТIА (аьрдехьара лаьттехьа): Христо Лазаново—оператор, А. И. Попов — советски инженер, Васил Харизанов — этапа доаккхача шха начальник. Л. П. Речков — советски инженер Бургаски мехкадьтта химически комбинате.

С. Кулишова сурт. ТАСС фотохроника.

ГIАЬНИНА МАЛХБОАЛЕХЬА

ХАЛХИН-ГОЛА ХЬАНЪЕХЬАРА СИМОНОВ КОНСТАНТИНА ЗАПИСКАШ

Халхин-Гол яхача хин йисте, вежарашха йолча Монгольски Халкъа Республике вгIа шин шеттала дaь йоазув тIадола обелиск: «Шакхха а сийле ва йойна тIемалой — вашер безача халкъа маргIатан дейани бахьан долаш, халкъий машари кхерамлен бахьан долаш империалистически агрессена духьала Халхин-Гол яхача хин районе лаьттача тIем тIа дийтача Советски Эскара турпалийн къонахчал хиппача Монгольски Халкъа Революционни Эскара цIаркийн».

Укхаза хиннача событеша вIаргта лер йитай советски монгольски халкъий истоле чуха.

Дуьнен халкъашта юкъерча резане хьахьеш хиннa японски военщина 1939 шера нас Монгольски Халкъа Республика воаонех чухьа аьлар. Агрессораштa хийттахар, лоацача хана МНР территоцара низаш гуа а дaь, цул территори дIалаца, Читера къулбехьентахьара советски пачхьалкхен дозан тIа а бахьна, цул тIехьагIа вахара лоархIамерa коммуникаци — Сибарегlара ма шиаькъ, тIехьагIа СССР-а духьала шера тIем болабергболаш, хоадабе шоай вIаштIехьдаргда аьнца.

Уж хьиаш юкъагIийсар. МНР-ица дaь хиина вIашагI повкъостал дара Договор кхоачаш а деш, Советски правительства приказ делар: агрессара хIалакбеш хIама тоха.

Халхин-Гол яхача хи йисте советски монгольски бIуве цхьана баьча тIемо къьгта хьахьекхар вежарашха долча шин халкъа юкъера чIоагIен дахаргдоацеш доттагIал. Из яр шин социалистически пачхьалкха эскараша империализма агрессиен шашта духьала цхьана баьча тIема эггара хьалхарен еттара ялаяра опыт.

Халхин - Гола юкъе хиина тIом — цIенхаштта бола хоам ба Советски Дальни Востока тIахьувзаш гIертачa сIамаерча заантуоьсташтa а. Цудуьха чIоагIа хьашт долаш тIайийнар «Советский писатель» яхача изательства арахийца Симонов Константина «ГIаьпна малхбоалехьа» аха дикка доаца книжка.

Халхин тельски событеш йолча хана эскара газета тIема корреспондент хиннаш книжка автор. Из Советски Эскара повкъостал, шоай интернациональни декхар турпалелла кхочаш а деш, хоаьийбеш баьча тIема дийна тешхиина из Iеш. нейтральни зоне хиннача переговорашка дакъа лоацаш а хиннаш.

Симонов Константина дуьй доазаленнача дазарча эскара газета балхах, цу захарча хьала сурт оттаду. характеристика ду хьоалашта гIоладача сий повкъосташтa, Халхин-Гола районе тIом беш хиннача Советски Эскара бIув командирашттех политболхлоштех. Заметкаел хьалхагIа еннача лоацача исторически справка тIа ю юхаоттаду Халхин - Голе хиннача, цхьа бIаь тархан ийс дийнахь лаьттача тIемаца юнаденнача событеш хронологически сурт.

Воккхача советски писатело хоачча дешаша буйш Халхин-Гола юкъе агрессор вехкара гIулакха юкъе тиаза дакъа лаьцараш. Симонов Константина заметкаш еноча хана доккхал де дог доагIа тIемен морални дика гIулакхаш, чIоагIен опыт йолаш агрессор вохавe аиш кхоачаш, пролетарски интернационализма лакхача идеалашта тешаме шоаш хилар хьахьекхача советски монгольски тIемахоех.

Иван ГОРЕЛИН,
тIема IилманI кандидат.
(АПН).

МАГОМАЕВ МУСЛИМА КОНЦЕРТАШ

Дlадахача шоаттен кlирани деношка дуьнен халкъашта юкъерча конкурсий лауреата Магомаев Муслима концерташ хилар Грознерчу Ленина цlерагlча Дворецe.

Искусство езарашта бакъхьа тоам хилар гlарваьккхача аренстада вlашагlкхетарах. Муслима цlаьхха а гойтар шнй йоккха говзал, илле тамаш. По аьлар классически операшцара ареш, советски а кхазол декхарча а композиторий иллеш, ше яздаь иллеш, грозненцашта бlаргадайра бэрхl шу хьалха укказа хиннача артиста говзал мел чlоагlа дегlаенай. Хlара илли шнй тайпара чlоагlа дика кхетаж музыкальни образ. Цуьнан дег чура йоагlа оаз паргlата ек. Иштта паргlата да цун сцена тlа лелар, чlоагlа безаме да эттаду сурт.

Дег чура баркал аьаш, чlоагlа тlоараш деттаж цlаьхха а цlаьхха а сцена тlа юхавехаш безаме тlайнйар дукхавеза артист гулбеннарашна.

ПУШКИНА ЦlЕНО СЕЗОН ХЬАЕЛЛ

Керда сезон хьейнйллай Москверча А. С. Пушкина музее. Эттаре хьалхара гуччахьара lилман заседани хилар укхаза. Советски пушкиниста профессора Бонди Сергея доклад йир «Памятник» яхача Пушкина стихотворених лаьца.

Кхы малагlа сайренаш, концерташ е, концерташ уттаде дерхl музея 1969—1970 шера сезоне?

Музей этара санъардамегlа йолча экспонатех бойна баггабушаний традици дlахо хьоргlодаш я. Пушкински дарица адресаташта — Воронцова Елизаветагlа, Раевская Марийна, Бакарашта Ушаковгlарца, Смирнова - Россет Александрийна хетаь сайренаш хургlодаш я.

Сакъердаме хила нийсаш я «Эргlий поэзии къаьнарá романсаш» яхá музыкально - поэтически композиц. Пушкина, Баратынски, Тютчева стихаш ешаргьа Зlамигача театра артиста Смирнов Аркаде. Композицена юкъе декаргда Обухова Надеждас лоаха къаьнарча романсий шоай тайпара йоазош.

Москверча Пушкина цlен планашка — «Пушкински хаьарча граворашкара Петербургa архитектурни ансамблей» сайре. Цига Пушкина стихаш ешаргьа, пушкински хаьара музыка лекхаргьа, къаьнарча Петербурга сурт а уттадеш диапозитиваш гойтаргьа.

Режиссера Протазанов Якова «Пиковой дамах», пушкински сюжетах оттаьача къоарча кинофlорваьнна актер Мозжухин Иван керттерча роле а йолаш долча репликаш алаьалхь хиннача дикагlа долча кинона хетаь киновечер е лаьрхlад музея боллоша.

Гуччахьарча lилман заседанешка Пушкинах шоаш яздаь баьхаш декаргда Москверча бехтелбаьна болча пушкинованаш, lилман заседанех цаl «Прометей» яхача альманаха пушкински номера хетаe лаьрхlад музея.

Ноябрь бетта дlайолалургlа В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хеташча сайреций цикл. «Мемуараш хозайташ» яха литературно-документальни композиц ешаргьа Грузински ССР заслуженни артиста Русинов Ивана. Композиц оттаьй Ильича соратникашта — Феликс Дзержинскена, Яков Свердловна, Анатолий Луначарскена, кхьчарга хетадьача дагадоагlарашкара.

Светлана ОВЧИННИКОВА,
А. С. Пушкина музея йоккхагlйола lилман болхло.

АПН.

1969 ШЕРА 7 НОЯБРЕ ГОРОД ГРОЗНЕ КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕМОНСТРАЦИ ЯРА ПЛАН

Город Грозне къахьегамхой ериргача городa юкъара демонстраци ю 1969 шера 7-ча ноябре. Демонстраци дlайолалу lуйрийна 10 сахьат даьнча. Болхлой гlулаккхера вахи, шоай предприятеш, учреждениеш, организацеш йолча гуй а лийа, районии колоннаш дlаоттаеча моттигашка боагlа.

КОЛОННАШ ЛЕЛАРА ПОРЯДОК

1. Байракхаш лелаерий колонна. Гул а лийа lуйрийна 9 сахьат даьнча Революце проспектагlа Лермонтова сквера юкхе дlаотт.

2. Профтехобразование управлене колонна lуйрийна 9 сахьат даьнча «Победа» проспекта аьрда оагlорахьа дlа а этте Байракхаш лелаерий колоннана тlехьа Революце проспектагахьа йода.

3. Школьникий колонна. lуйрийна 9 сахьат даьнча Орджоникидзе проспекта тlа дlаотт. Колонна корта Победе проспекта тlа lотаотт. Профтехобразование колоннана тlехьа йода.

4. Старопромысловски района колонна lуйрийна 9 сахьат даьнча Победа проспекта аьрда оагlорахьа дlаотт. Профтехобразование управление колонна тlехьаьнначуа тlехьагlа колонна корта Орджоникидзе проспектага кхечаьча lоахо бода. Школьникий колоннана тlехьа йода.

5. Заводской района колонна. lуйрийна 9 сахьат даьнча Победа проспекте тlа 'хьа а ий аьтта оагlорахьа дlаотт. Орджоникидзе проспектана юкъе латта колонна корта Старопромысловски района колоннана тlехьа бодалу.

6. Октябрьски района колонна. lуйрийна 9 сахьати 30 минути яьнча Ленина улице тlа йоагlа. Терешкова - Николаевай улице тlа кхаьча колонна корта Заводской района колоннана тlехьа бода.

7. Ленински района колонна. lуйрийна 10 сахьат даьнча Орджоникидзе майда тlа дlаотт. Колонна корта Красни Фронтовикий улице тlа lотlаотт. Октябрьски района колонна тlехьаьннача тlехьагlа Революце проспектагахьа йода. Октябрьски района колоннана тlехьа лел.

Общественни порядок lалашъеген колоннаш нийса лелаеж тlадула Нохч-Гlалгlай АССР чурча гlулакхий министрий заместителе милице полковника ю. Н. И. Гусинина.

lуйрийна 8 сахьат даьнча дена демонстраци чакхъяллалца чуяьнача зоне леларгдовцаш совцаду къаьстта пропуск йолча транспортагаре дlанйккха транспорта деррига тайпаш.

Чуяьнача зоне гlашлой леларгдовцаш совцаду lуйрийна 8 сахьати 30 минути яьлча дена.

Къаьсттача пропусках трибуне бокхийшоаш йоазийтаи дола документ хьахьехьачул тlехьагlа 9 сахьати 45 минути ялалия.

Городской комисси.

ЛОАРХlАМЕ ДЕШАШ ДУВЦ

Шелковской района Каргалински станични Советех болх беш я массазарра массех комисси. Царех цаl юкъаргьа аз. Цунна керте латт Каргалински юкъерча школа хьехархо М. С. Нурмагомедов. Халкъа образоване дешаш да цу комиссе къестадераш. Юкъаьнца ала деза комиссе членашта хьалхашка латтараш цlенхашттаа бехктокхамеп декхараш хилар. Цхьабакъда, пар уж дика кхоачаьду.

Цхьаь цаl бер дешара юкъе ца оаш ца дутыга — из да комиссе членаш шоай балхаца керттера лоарххlар. Хlа, аьнна дешара шу чакхдоилашехьа болалу уж хьалххагlе а отташча плакаx болх бе. Цхьадола дешаш къахьегамхой депутатий моттигерча исполкома сесса дуьца уттаду комиссе членаша. Хlаьта цигга тlайица решени шнй ханнахьа кхоачаш ца еш йиса моттиг яц.

Къаьстта дукха гlулакхаш дар комиссе укх шерара дешара шу долалуш де дезаш хиникараш Школаш кердача программах болх бе йолалуш хиларцa юхаеегна яр цхьайола халолаш. Цухуха ха ца а йоеш дешара шу йистедоллалие а берригаш цхьана хьагул а беша шоай де дезараш дийцар комиссе членаша. Цигга чlоагlдир хьан фу дергда, ахкан замалахь берашканикулах хиннача хана а дукха балхаш де дийзар комиссе члений. Деша дала ха йолча дерригача берий нийса учет йир, пар дай-ноаной вахара хьал миштта тоххар, эшача новкъостал дир, цхьан классе шоллагlча шера чубикхараш фу бахьан долаш бисаб, фуд царна лерттlа деша новкъарле ср хьежар.

Бlарча ахка дlадьцар цу гlулакхашта. Бакъда, из вlолла хала а хетадар комиссе членаштеа цум кулгалхочоан. Дика кхетаду цар цхьа хlама. Наьха дагардар фуд харга, моттигерча организацени айкха бувзам лоаттабаргахьежна хургболга хов царна шоаш беча балха тоlам.

Цхьа-ши масал доаладергда аз. Школана гlаьнарча моттигашкара — фермашкара, участкашкара хьаахи безаш бе цхьабола дешархой. Атта дац эlамитача берашта нзаол мнкъ а беш деина школе хьааха, къаьстта хала хул ха во латтача хана. Цудухьа уж деша машинацъ хьекхувларгдола хlама де дезар. Из дош комиссе къовстадир. «Красный пахарь» яхача колхоза правленеца дийцар цар из гlулакх. Вокхар новкъостал дир — бераш деша хьакхувле а юха цlаккхувла а мишинн къовссайяр. Хlанз атта да дешархошта, хlаьта цар дайноаной а сатийнагlа ба.

Дешара шу дlадоладьа дукха ха йисадер. Хlанз · хlанз хургаяхьага мара книжки тика чу хьазий учебникаш дацар. Цига оарцагlбаьлар халкъа образоване комиссе членаш. Дукха ха ялалехьа дешархой эшача учебникашца lалаlбелга вlаштlехьдаьккхар цар. Иштта хул даим.

— Дукха да хlаьт кхоачашде деза декхараш, — яхаш дувц комиссе председатела ков. Нурмагомедова. Берряга дешархой дешара юкъе а эза цхьанкха бер дешара тlехьакусаргдоаца хьал вlаштlехьдаккхарах чаккбалац тха болх. Даим бувзам лоаттабе беза берий даьнца - ноаноша, бlаргкlалхара балийта йиш ц во дешараш. Шоай бераштa боагlаш бола кхетам бала ца хоьча даьшца - ноаноша а болх бе безаш хул.

Из дерриге а дика вlаштlехьдоал комиссе члений. Ала деза шоай керттерча балха а дика хьокхамаш гойташ уж хилар. Кузьменко Екатерина Ивановна колхозни берий беша заведующи я, Тони Иван Иванович шофер ва, хlаьта комиссе председатель Нурмагомедов Супейма Махьмад хьехархо ва. Шоашта тlадиала моллагlа гlулакх дуззa чаккхоа кхаш уж хиларца беза уж массанена, сий ду цар наха, царца дагабовла боагlа.

Г. ЛАТЫШЕВ,
«Строитель коммунизма» яхача Шелковской районни газета болхло.

Тамашийна йаьхий я Тюменски область. Геологий турашерча къахьегамо цун эвттан чонаккара хьелехий lалама газ, мехкаьтта, дошуо, кlор, кхы найдено оакхалаш дола моттигаш. Хьахулаш а мехка йоккхагlйола мехкадаттен гази йоккхаргйола моттиг.
СУРТА ТlА: Горноправдински мехкадьтта разведчикий поселок. Хlанз цига вах 25 эзар саг.
И. Савоткова сурт. ТАСС фотохроника.

ДУНЕ ЦХЬАН КlИРАГlА

ДОТТАГlАЛ, ВlАШИ ТЕШАМ БОЛГЕН ДlА-ЮХА ДУВЦАР КХЕТАДЕЛГЕН ХЬАХЬОКХАР

Чехословаке партийно-пачхьалкхен делегаце Советски Союзе еча визит доттагlал, вlаши тешам болген дlа-юха дувцар кхеталген хилар хьахьоккхилга сании советско-чехословацки гlулакхий историена юкъеяхай. Цу хьакъехьа чlоагlа хоахеташ дийцар чехословацки кулгалхоша Москве хиннача советско - чехословацки доттагlала митингев Праге хиннача коммунистий актива собранеи. Из белгалдоаккх вежараша долча социалистически мехкий кепайоазон, радио, телевидене комментарешка я.

Машарен социализман хьаьгташ деза долаш мел бараша гlадбахал раьша хиннеи могаду социализм хьалъарен дуне политикаи дерригача принципиальни дешаех Советски Союзи Чехословакеи хетарвш цхьатара хилар. «Жолнеж вольности» яхача польски газета геттара нийса белгал ма даьккхара, «вежарий цхьоагlо чlоагlъе лаьрхlа СССР-и ЧССР-и хилларо новкъостал ду социалистически содружество кхотавлара».

Дунен шерача общественноста уйла чlоагlа тlадар. Москве хиина переговораш — из социалистически содружество тlа-тlа чlоагlагlа кхоталуш хилар хьахьокхаш дола кхы цхьаькха цхьа тешал а да. империализмана духьала, социализман коммунизмен сийлахь-йоккхий идеалаш бахьан долаш лоаттабеча къовсаме дерига революционни низаш цхьана кхетара тенденци тlа-тlа чlоагlлуш хилар хьахьокхаш а да яхаш советско - чехословацки доттагlала митинге КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева даьча къамаьло.

Америка Вlашагlхийттача Штатий, Малхбузен Германе, Англе, кхьча капиталистически мехкий буржуази кепайоазоно гуччахьа гойма йолаш сахьйлан тlайнйар Москве хиннача советско-чехословацки переговорий итогаш. Хlаьта цунах-м, бакъдар аьнча, тамаш е цхьаьккха хlама а дац. Империализмана чудаттача йоазонхоша шаьк ен тилографски басарц хlезкга доадаьдац Чехословаке халкъаш шоашта кагагlдаьннарех дала гlерташ чурчен арахьерчен реакце хьегача къиша шоашкахьара дакъа лацара.

Цар лийрхlараш бокъоща дехъ дlадаьннад. Цунах латт чехословацки делегаце Москве еача визита лоархlамеrlарча итогех цаl а, КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева ше къамаьл деш белгалдаьккхача тайпара, контрреволюци цlаккха а чакхъяьнна а яц, арг а яц. Чехословакия хила а хиннай, хург а я социалистически пачхьалкхений содружествера чlоагlа звено.

ШОВИНИСТИЧЕСКИ УЙЛАШ КlОАРГЪЕННАЧА ХЬАЛАШКА

28 октябре парламентски хоржамаш хилар Израиле. Кнессетера (парламентера) 120 моттиг якхар дукъа къовсам лоаттабеш бар массеж парте, цу дамъе премьер-министр Голда Меир керте латтача мехка йоккхагlйолча доал деча израильски боллхой парте а вахалаш. Буксошаш йола итогаш хlанз а кепатохаиза яле я, хlинале а ала йиш йолаш да, партешта юкъерча ниэий соотношенеца юкъе цхьадола хувцамаш хиннадоллашехьа а. Израиля наьх бlарча хьанйнача лоадакп хувцамаш ца хулаш ше хиннача тайпара биса хилар.

Агрессивни тlаьхьхамашен lарбий мехкашта кхерамаш тlатувсарен хьалхьекьча националистически шовинистически уйлай хьалашка хилар хоржамаш. Ма дерра аьнча дукхагlа йола партеш экспансионистски позицешкара гlетт, бе-беча тайпара тlемагахьа озаш хиларца мара цаl шоллагlчул белгал ма а йолаш. Масала, «Гахал» яхача ультрареакционни блоко дlадех дlалийна lарбий дерригa лоаттар карадерзаделга а «Нилагара Ефратега кхачалца сийлахьйоккха Израиль елга» я. Голда Меира парте кхайкадора «тешаме доазош отталелга» кхетадехох, lарбий лаьттай дакъа Израила ашеки яра чотах.

Хьалхагlе а хьакхьачча дайноех, доал деча боллхой парте нийна 56—57 моттиг lалашъйой. Хоржамаш хилалехьа 63 моттиг яр цуи. Цу тайппара, кнессете хьалха массанеуул дукхагlа хиначча моттигех ялар из парта. Цхьабакъда, из хьаллоацаш йолча кегий политически группировкай хlанаде а массех моттиг хилар теркаддиа. Израила боллхой парте юха а правительство вlашагlйолла торо lалашъьй шийна. «Гахал» яхача аьттехьарча реакцеини блокага 26 моттиг кхаьчай — хьалхагlа хиннача хоржамашкарчул 4 моттиг дукхагlа.

Конструктивни программа а йолаш хоржамашка хиина алкха цхьа парти я Израила Коммунистически парти. Реальни хьалий марксистски мах бара ларда тlа оттаьча цун программа тlа белгалду нийсхо йола машар оттабелга, Палестинерча lарбий Израила халкъен къамий бокъонаш бакъьаь тlазнилга, израильски бlу по дlалайнача lарбий территорешкара арабаккхара хьакъехьа Кхерамзлен Совето решени кхоачашъелга.

Шоай программа бахьан долаш lалаьмате халача хьалашка къовсам доаттабе бийзаб израильски коммунистий. Хlаьта а хьалхагlа хиннача хоржамашка 27,4 эзар голос мара ца кхаьча хиннача метте, хlанз харжархой 40 эзар голос кхаьчай царга, хlаьта, хетаргахьа, кнессетера шоай вякалаш кхалнегара вильега кхеччалца дукхагlа а хулийтаргба цар.

ГРЕЦИ: ФАШИЗМ «ДlАЯККХА»!

Репрессеш тlа-тlа чlоагlлуча хьалашка тlайнйар Греце шнй къамав цlей — «Охи» дз. 1940 шера 28 октябре цун хьакъо хьайнр «Охи — фашизм дlаяккха», итальянски бlу Греце территоре тlа дlатlабоалийтинга дlадехаш хиннача Муссолине ультиматум правительствага юха а йоажийташ. 1944 шера гlаьраход делхадьача тlехьагlа из ди Греце халкъа цlей, кхригlатони хьалтьен символ, антифашистски Дуьхьален къовсамхой дагабоха ди а хинна дlаьттар. Цхьабакъда, цlей демократически малах хlанз Греце доалдерашта дезаделаздар. «Охи» ди формально дlадаккха ца а лоархlабеш, цар шоай lеьзалагlа белгалдаьккхар из — массеи иттаж антифашисташ лийша чубожарпа.

Террор Греццера массазара гlулакхаш санна а хиина дlаьттай 1967 шера ва тlема-фашистски переворот хиича дена. Мехкара lаьлал шоай бе деллача «lаьржача полковникаш» бокъонца дола чарехьал доладаьд шоай ярам санна уйлаш йоаца цнiесл барашта.

Дукха эзараш нах, эттара хьалхавоч эрlанна коммунисташ, кабахтенашкен концлагерашкен чукхайсо. Аахха Лерос яхача гlайрен тlарзо концлагере воча хьалашка lазап озаш воал аьшта 1200 саг. Хlара дийна хуа Греце лийнача мала пизаш деаген боабелген. Переворот хиннача дийнахь деза осадни хьал тlа ба моха. Конституцеен закониан меттел дlаьттад гобагlаи массанеа а полици тlакхерен lаьдал. Грецерча диктаторски режима керттерча кор гlортолгех цаl да НАТО-га гlоллача союзникий, эттара хьалха америкаски империалистий оагlонгахьара из хьаллоацаш хилар. Кхьеттел ше lаьлла парте оттарах а НАТО-цъ декхарийна я хунта: тlема переворот кийчъеча хана полковникашта найда йоапр цу блока къайлагlарча службаша оттаьча «Прометей» яхача плана.

Полковникаш доал деча юкъетlа ваха хьал тlа этта мехна экономика. Вовлаш волча гречески экономиста И. Пезмазоглу аьзу, къаьнан волсаи продукт дегlаахард темпаш 1967 шера деча кхоалагlа дакъа лохъенной, лоарш йоагlа экспорт, кlезаглу капиталовложенеш, хьабе болх боала нах дукха ба мехка.

Доазол дехьарей прессе дача тешалагlа, мехкарча хlара итт гражданех цlена бlорraйos озаш полиценийн режим. Кхьмеч гуччатъа аьттехьара уйлаш йолаш бахча махка тигех царна цхьанн гlулакхаш леладе. Масала, хьалха премьер-министр хиннача Караманлис санна волча ревиопеза а дукха ха йоашаш къаьвай ака доал лу кхелех беже си. Цхьабакъда, греческий халкъа дагадиччадаио диктатурана духьала къовсам лоаттабар дукха Караманлиса тlаьхьекамаш дер ий даьй аьна. Дунен шоллагlа тlом лаьттача шераьшка а санна, берригача мехка шоай гlуйакхаш чакхдоахаш Дуьхьален къайлагlара организаци я. «Охи» ди хьалтlоаттача хана пйтриоташа, фашизм «дlаяккха» яхаш хаьхо къайкаверх бахь а даш, Соловинa бомба эккхийтар цу хана Пополопулосен Зойтанискен оежина лакхера кулгалхой чухиначча тlема клуба юкъе.

Укх денашка Греце Коммунистически парти lоьаха а кхайкар халкъага антииктаторски къовсаме кхотадалара из тlаьхьехаш, хьакхийнийно деррига патриотически низаша цхьана чакхдоаргдолча гlулакхий хьаддa программа.

Г. ШИШКИН,
Ю. НЕЧАЕВ,
В. ХАРЬКОВ.
(ТАСС).

Камеруна малхбузехьа Бамсиве вlашагlъехлай мехка эггара хьалхара художественни кхьоален кооператив. Халкъа говзанчаш кхьаха къахьег, шоай продукцена реализаци ю.
СУРТА ТlА: болх беш ва даьхча гlа догапаш деж вола говзанча.
В. Корочанцева сурт.
ТАСС фотохроника.

Лоацца

• ТУРКУ. Турку яхача городе дlадолаьеннад В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хеталь кlира. Из кlира дlадоладьар я Финлянде демократически союза моттигера организаци.

• ВАРШАВА. Польше дlайоладеннай В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хеталь юрта къахьегамхой туристически поход. Цу похода юкъе дакъа лоацаш ва 4 эзар гаргга саг, юртбоахамца юкъаедна йолча госсельхозкий организацей болхлой. Похода юкъе дакъа доацараш хьожаргба Октябрьски революце сийлахь-йоккхача баьрча вахарцен балхацеш юкъаенна йолча моттигашка.

• ПАРИЖ. Париже шнй бозк чакхбаьккхар дунен шоллагlча тlема исторически политически гlулакхашта хетаьча. Цу тlема 30 шу дузаш хиларца дуьхадена вlашагlхетача дунен халкъашта юкъерча коллоквиумо. Морис Тореза институте здане хиннача коллоквиуме дакъа лоацаш хилар Болгаре, Венгре, ГДР, Итале, Польше, СССР, ФРГ, Франце, Чехословаке, кхьча мехкий историкаш-марксисташ.

Советски делегаци керте латташ хилар инарал-полковник, Н. А. Ломов.

• БЕЙРУТ. lарбий патриоташа дlахо а хьнаре тlемаш ду израильски оккупанташта духьал.

Укхаза дрйаьскхача палестински вlашагlкхийттача командоватзайски отрядаша тlемаш дир бе «Фатх» яхача организаце паре коммюнике тlа йоах, 19 октябре Тель-Фурейс яхача районерча израильски чlоагlаьнча пунктанеи Бейт Юсеф яхача (Иордански доакъа къилбаседера дакъа) воеши нах бахача юртан. дlаьта нитта Зор Сиши яхача израильски военни пункте бодача моржиа латтача израильски механизированни патрула я.

• САНТЬ-ЯГО. Чилера хьал дертlадоалаш латт. Тlема налех шоай плачаш чакхьаккхара нийде эза гlерташ решеие леладу гlулакхаш долаш латт. Вокхьалар аьнча ерriга политически партеш, дукха йола профсоюзаш, студенчески, общественни организацеш реакцена духьал я.

• ВАШИНГТОН. Вlашагlкхийтта Штаташ декхарийла я Къулбехьерча Вьетнамера шнй эскараш хаддаиза арадаха доладе, уж арадоахаш оттадеш цхьаькха тайпа доазонаш а доапаш, аьлар США демократически парте къаман комитета председатела Ф. Гарриса. Тlом сецачул тlехьагlа, Къулбехьен Вьетнаме американски эскара дакха йоккха военни персонал лоаттаярах оборона министра Лэйрда дукха ха йоацаш хьакхайкаь плапаш, аьлар цо, вьетнамски проблема машаоца къоастаярца цхьаьккха юкъара хlама долаш яц.

ХАОТТАМ

Тахан республике гlоллен Грозне лоадамбоацаш мохаш а йолаш, йовчаш а йолаш, малхбузехьара гlаьхьача боарамe мух а хьекхаш ха хила я фегара температура республике гlолла 13—18, Грозне 16—18 градус йовхал йолаш хила я тарлу. Дlахорча шин дени шин буси нонагlча хана лоадамбоацаш морхаш хургья, кхъ-юкъе дукхагlа а хулаш, йовчаш ловдаке хургьш, лостамаш хувцаш, аьгlо, гlаьхьача боарамга кхоачаш, республика къилбаседехьарча районашка аьгlо, гlаьхьача боарамга кхоачаш малхбузехьара цхьаьа чlоагlа мух хьекхаргбо. Фегара температура бийсашка 4 градус йовхалгара 1 градус шелалга кхоачаш, денощка 9—14 градус йовхал йолаш хила тарлу.

Метеостанци.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

Ладувгlа, хьажа

РАДИО
4 ноябрь

6.30 — Юрта зlенараш (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.50 — Передачий программа. 7.55 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Гуляев Юре кален оаз. 8.45 — «Коммунисташ хьалха латт» яха передача (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 15.00 — Передачий программа. 16.05 — Къона тlехье (гlалгlай меттала) 16.20 — Октябри наькъадоляш. Хьей деша де хила (нохчий меттала). 16.30 — «Доттагlалз вия алсамбоаш цара» (гlалгlай меттала). 16.45 — Кердa хоамаш (гlалгlай меттала). 17.00 — «В. И. Ленина хазаре музыка» яха передача (эрсий меттала). 17.35 — Вай синпустрмальни мохи (эрсий меттала). 17.45 — Сийлахь - йоккха Октябрьски социалистически революце дунен халкъашта юкъерча лоархlамах В. И. Ленина» яха беседа (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

РАДИО
5 ноябрь

6.30 — Юрта зlенараш (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.38 — Передачий программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Гражданина тlема иллеш. 8.45 — Къона тlехье (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачий программа. 16.05 — Радио инструментальни ансамбло ашараш локх. 16.45 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала). 17.00 — «Октябро гlоазле еший лоамашка» (гlалгlай меттала). 17.30 — Вай доттагlаша хьалха дуьцар.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12.00 — Берашта. «Андрейка» яха художественни фильм. 18.00 — Передачий программа. 18.05 — Хьа наьна мотт (нохчий меттала). 18.25 — Школьникашта. «Октябра котало» яха фильм (нохчий меттала довккхаш). 18.55 — Телепередачаш. 19.05 — Хоамаш. 19.10 — Къовсамаш иллей концерт. 19.25 — Октябра 52 шу. Шейна хеташ передача. 20.20 — «Гимнастерка и фрак» яха фильм. 21.30 — Передачий программа. 21.40 — Концерт.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ, ГАЗЕТА ДЕШАРАШ!

ДlАДОЛАДЕННАД 1970 ШЕРА

„СЕРДАЛО" ГАЗЕТА ЯЗЛУЛГА

Газета язлу бувзама ерресача отделенешка а промышленноста, транспорта, гlишлошьеча предприятешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учреждешкарча, общественни организацешкарча кепайоазув доаржадеча «Союзпечата» общественни уполномоченнешка а гlолла.

ГАЗЕТА ЯЗДАЙТАРА МАХ:

1 шера — 3 соми 12 кепиг;
6 бетта — 1 соми 56 кепиг;
3 бетта — 78 кепиг;

Диц ма делаш! 1970 шера «Сердало» газета хаиахьа язе.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-66; редактора зам.—3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; Юрта боахамех письмой отделий—3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-66; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05219. Заказ № 4862.